

INLEIDING

1. Pleysier, S., Cops, D., Verdonck, E. & Put, J. (2010). Jongeren en geweld. Gewelddadige jeugd of usual suspects? *Tijdschrift voor Klinische Psychologie*, 40:4, p. 248.
2. Weijers, I. (2008). De adolescent. In I. Weijers & C. Eliaerts (Red.), *Jeugdcriminologie: achtergronden van jeugdcriminaliteit* (p. 38). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
3. Pleysier, S., Cops, D., Verdonck, E. & Put, J. (2010). Jongeren en geweld. Gewelddadige jeugd of usual suspects? *Tijdschrift voor Klinische Psychologie*, 40:4, p. 248.
4. Weijers, I. (2008). De adolescent. In I. Weijers & C. Eliaerts (Red.), *Jeugdcriminologie: achtergronden van jeugdcriminaliteit*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers; Eliaerts, C. (Red.) (2006). *Ernstige jeugddelinquentie: mythe of realiteit*. Brussel: VUBpress.

HOOFDSTUK 1

1. Spierenburg, P. (2000). Jeugdgeweld in historisch perspectief. *Justitiële verkenningen*, 26:1, p. 9-20.
2. Christiaens, J. (1999). *De geboorte van de jeugddelinquent*. Brussel: VUBpress, p. 19-20.
3. De kinderrechtenwet van 1912 werd herzien door de toename van jeugddelinquentie en vooral door de stijging van het aantal ontzettingen. De wet van 1965 betreffende de jeugdbescherming wilde zich meer oproepen als verdediger van de rechten van het kind. Met de wetten van 15 mei en 13 juni 2006 werd de jeugdbescherming recentelijk hervormd. De wet op de jeugdbescherming heet voortaan 'wet betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade'.
4. Brown, S. (2005). *Understanding youth and crime. Listening to youth?* Buckingham: Open University Press, p. 11-16.
5. Althoff, M. (2005). Het beeld van de jeugd als criminaliteits- en veiligheidsprobleem. Een discours-theoretische verklaring. *Pedagogiek*, 25, p. 270.
6. Spierenburg, P. (2000). Jeugdgeweld in historisch perspectief. *Justitiële verkenningen*, 26:1, p. 12.
7. Spierenburg, P. (2000). Jeugdgeweld in historisch perspectief. *Justitiële verkenningen*, 26:1, p. 15.
8. Althoff, M. (2005). Het beeld van de jeugd als criminaliteits- en veiligheidsprobleem. Een discours-theoretische verklaring. *Pedagogiek*, 25, p. 270-71.
9. Nagels, C. (2005). Jongeren en geweld: een ogenschijnlijke parlementaire evidentie? *Panopticon*, 1, p. 53.

10. Inwerkingtreding 2 september 1990.
11. Walgrave, L. (Red.) (1996). *Confronterende jongeren*. Leuven: Universitaire Pers, p. 12.
12. Van Welzenis, I. (2003). *Jeugddelinquentie. Wat verstaan we eronder? Waar komt het vandaan en wat doen we eraan?* Mechelen: Kluwer, p. 9.
13. Weijers, I. (2008). De adolescent. In I. Weijers & C. Eliaerts (Red.), *Jeugdcriminologie: achtergronden van jeugdcriminaliteit* (p. 75). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
14. Deklerck, J., m.m.v. Verdonck, E. (2010). *De preventiepiramide. Preventie van probleemgedrag in het onderwijs*. Acco: Leuven, p. 29.
15. Archibald, A.B., Graber, J.A. & Brooks-Gunn, J. (2006). Pubertal processes and physiological growth in adolescence. In G.R. Adams & M.D. Berzonsky (Eds.), *Blackwell handbook of adolescence* (p. 24-47). London: Wiley.
16. De Wit, J., Slot, W. & Van Aken, M. (Red.) (2004). *Psychologie van de adolescentie: basisboek*. Baarn: HB uitgevers.
17. Van Welzenis, I. (2003). *Jeugddelinquentie. Wat verstaan we eronder? Waar komt het vandaan en wat doen we eraan?* Mechelen: Kluwer, p. 11; Peeters, J. (2004). *Moeilijke adolescenten* (2e dr.). Leuven: Garant, p. 13.
18. Van Welzenis, I. (2003). *Jeugddelinquentie. Wat verstaan we eronder? Waar komt het vandaan en wat doen we eraan?* Mechelen: Kluwer, p. 12-13.
19. Warr, M. (1993). Age, peers, and delinquency. *Criminology*, 31:1, p. 17-40; Warr, M. (2002). *Companions in crime: the social aspects of criminal conduct*. Cambridge: Cambridge University Press.
20. Van Welzenis, I. (2003). *Jeugddelinquentie. Wat verstaan we eronder? Waar komt het vandaan en wat doen we eraan?* Mechelen: Kluwer, p. 14.
21. Bauman, Z. (2006). *Liquid fear*. Cambridge: Polity Press; Hajer, M. (2005). Naar een nieuwe dramaturgie van veiligheid. In H. Boutellier et al. (Red.), *Leven in de risicosamenleving* (p. 34-42). Amsterdam: Salmoné.
22. Deklerck, J., m.m.v. Verdonck, E. (2010). *De preventiepiramide. Preventie van probleemgedrag in het onderwijs*. Acco: Leuven, p. 30.
23. Goedseels, E., Vettenburg, N. & Walgrave, L. (2000). Delinquentie. In H. De Witte, J. Hooge & L. Walgrave (Red.), *Jongeren in Vlaanderen: gemeten en geteld. 12- tot 18-jarigen over hun leefwereld en toekomst* (p. 253-282). Leuven: Universitaire Pers.
24. Weijers, I. & Eliaerts, C. (2008). Jeugdcriminaliteit: wetenschappers over een brandend vraagstuk. In I. Weijers & C. Eliaerts (Red.), *Jeugdcriminologie: achtergronden van jeugdcriminaliteit* (p. 20). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
25. Stanko, E.A. (2003). Conceptualising the meanings of violence. In E.A. Stanko (Ed.), *The meanings of violence* (p. 3). London: Routledge.
26. BS 9 juni 1867.
27. Neihardt, F. (1986). Gewalt. Soziale Bedeutungen und sozialwissenschaftliche Bestimmungen des Begriffs. In V. Krey & F. Neihardt (Eds.), *Was ist Gewalt? Auseinandersetzungen mit einem Begriff* (p. 109-147). Wiesbaden: BKA-Forschungsreihe.
28. Boeykens, D. (2009). 'Emoties en geweld', een filosofische kijk. In T.I. Oei & M.S. Groenhuijsen (Red.), *Forensische psychiatrie en haar grensgebieden. Actualiteit, geschiedenis en toekomst* (p. 77). Alphen aan den Rijn: Kluwer.
29. Patfoort, P. (1995). *Uprooting violence, building nonviolence: from nonviolent upbringing to a non-violent society*. Freeport: Cobblesmith.

30. Hoogerwerf, A. (1996). *Geweld in Nederland*. Assen: Van Gorcum, p. 56.
31. Boeykens, D. (2009). 'Emoties en geweld', een filosofische kijk. In T.I. Oei & M.S. Groenhuijsen (Red.), *Forensische psychiatrie en haar grensgebieden. Actualiteit, geschiedenis en toekomst* (p. 77). Alphen aan den Rijn: Kluwer.
32. Cuyvers, G. (Red.) (1997). *Een caleidoscoop van geweld. Opstellen over de beleving van geweld*. Leuven: Acco, p. 11-12.
33. Boeykens, D. (2009). 'Emoties en geweld', een filosofische kijk. In T.I. Oei & M.S. Groenhuijsen (Red.), *Forensische psychiatrie en haar grensgebieden. Actualiteit, geschiedenis en toekomst* (p. 76). Alphen aan den Rijn: Kluwer.
34. Achterhuis, H. (2008). *Met alle geweld. Een filosofische zoektocht*. Amersfoort: Wilco, p. 82.
35. Achterhuis, H. (2008). *Met alle geweld. Een filosofische zoektocht*. Amersfoort: Wilco, p. 5.
36. Brolet, C. (2009). *Jong geweld. Een onderzoek naar de omstandigheden en drijfveren van geweldfeiten bij minderjarigen*. Niet gepubliceerd doctoraat. Brussel: Vrije Universiteit Brussel, Faculteit Recht en Criminologie, p. 26.
37. Lambeir, B. (2007). The truth is out there. Het spel tussen passie en agressie. In S. Pleysier & B. Wydooghe (Red.), *Game over. Over game- en filmgeweld, over angst en onzekerheid* (p. 28). Antwerpen: Garant.
38. Deherdt, S. & Van Welzenis, I. (1999). *Onderzoek naar het fenomeen steaming*. Leuven: Katholieke Universiteit Leuven, Faculteit Rechtsgeleerdheid, Onderzoeksgroep Jeugdcriminologie.
39. Achterhuis, H. (2008). *Met alle geweld. Een filosofische zoektocht*. Amersfoort: Wilco, p. 81.
40. Groenen, A. (2006). *Stalking: risicofactoren voor fysiek geweld*. Antwerpen: Maklu, p. 86.
41. De Haan, W.J.M. (2008). Violence as an essentially contested concept. In S. Body-Gendrot & P. Spierenburg (Eds.), *Violence in Europe: historical and contemporary perspectives* (p. 38). New York: Springer.
42. Levi, M. & Maquire, M. (2002). Violent crime. In M. Maquire, R. Morgan & R. Steiner (Eds.), *The Oxford Handbook of Criminology* (3th ed.) (p. 796). Oxford: Oxford University Press.
43. Achterhuis, H. (2008). *Met alle geweld. Een filosofische zoektocht*. Amersfoort: Wilco, p. 78.
44. Hoogerwerf, A. (1996). *Geweld in Nederland*. Assen: Van Gorcum, p. 4.
45. In hoofdstuk 6 wordt de beleving van geweld door jongeren zelf bestudeerd. De afbakening van geweld in fysiek geweld geldt hier dus niet, aangezien de jongeren zelf aan het woord gelaten worden over wat zij als geweld percipiëren.
46. Nagels, C. (2005). Jongeren en geweld: een ogenschijnlijke parlementaire evidentie? *Panopticon*, 1, p. 52-53.
47. Spierenburg, P. (2000). Jeugdgeweld in historisch perspectief. *Justitiële verkenningen*, 26:1, p. 17.
48. Beck, U. (1992). *Risk society: towards a new modernity*. New Delhi: Sage.
49. Boomkens spreekt in dat opzicht over een 'geborgenheidsmachine', zijnde een combinatie van praktijken die "(...) ter compensatie van de teloorgang van traditionele sociale en culturele verbanden zorg dragen voor de beveiliging en bewaking van ons alledaagse bestaan" (zie Boomkens, R. (1998). *De angstmachine, over geweld in film, literatuur en popmuziek*. Amsterdam: De Balie, p. 47). Maar de werking van deze geborgenheidsmachine wordt gecompenseerd door de 'angstmachine van onze (collectieve) verbeelding'. Deze laatste is de bevestiging van "het algemene beeld van een cultuur die juist dankzij de hoge graad van geborgenheid en ervaringsloosheid die haar eigen is, een extreme fascinatie voor geweld tentoonspreidt. Het is een fascinatie die wordt vertaald in een behoefte aan kicks, aan extreme belevenissen die het gebrek aan reële confrontaties met geweld, aan reële ervaringen met geweld, moet compenseren" (zie Boomkens, R. (1998). *De angstmachine, over geweld*

- in film, literatuur en popmuziek*. Amsterdam: De Balie, p. 105). Beide tendensen, angstmachine en geborgenheidsmachine, maken deel uit van een nieuwe publieke code, een nieuw organisatieprincipe voor onze laatmoderne werkelijkheid, door Boomkens – in navolging van Davis (zie Davis, M. (1999). *Ecology of fear: Los Angeles and the imagination of disaster*. New York: Vintage) – samengevat als de ‘ecologie van de angst’.
49. Pleysier, S., Cops, D., Verdonck, E. & Put, J. (2010). Jongeren en geweld. Gewelddadige jeugd of usual suspects? *Tijdschrift voor Klinische Psychologie*, 40:4, p. 253.
  50. Ewald, F. (2002). The return of Descartes’s malicious demon: an outline of a philosophy of precaution. In T. Baker & J. Simon (Eds.), *Embracing Risk: the Changing Culture of Insurance and Responsibility* (p. 273-302). Chicago: University of Chicago Press.
  51. Crawford, A. (2009). Governing through anti-social behaviour. Regulatory challenges to criminal justice. *British Journal of Criminology*, 49, p. 819.
  52. Pleysier, S. (2008). ‘Integrale veiligheid’ als dogma? Grenzen aan het heersende veiligheidsdiscours. *Tijdschrift voor Veiligheid*, 7:1, p. 34-46.
  53. Pleysier, S. (2008). ‘Integrale veiligheid’ als dogma? Grenzen aan het heersende veiligheidsdiscours. *Tijdschrift voor Veiligheid*, 7:1, p. 34-46.
  54. Van den Bunt, H. & Van Swaeningen, R. (2004). Van criminaliteitsbestrijding naar angstmanagement. In E.R. Muller (Red.), *Veiligheid. Studies over inhoud, organisatie en maatregelen* (p. 673). Alphen aan den Rijn: Kluwer.
  55. Crawford, A. (2009). Governing through anti-social behaviour. Regulatory challenges to criminal justice. *British Journal of Criminology*, 49, p. 810-831; Crawford, A. (2009). Criminalizing sociability through anti-social behaviour legislation: dispersal powers, young people and the police. *Youth Justice*, 9:1, p. 5-26.
  56. Crawford, A. (2009). Criminalizing sociability through anti-social behaviour legislation: dispersal powers, young people and the police. *Youth Justice*, 9:1, p. 22-23.
  57. Crawford, A. (2009). Criminalizing sociability through anti-social behaviour legislation: dispersal powers, young people and the police. *Youth Justice*, 9:1, p. 5-26; McAra, L. & Mcvie, S. (2005). The usual suspects? Street life, young people and the police. *Criminology and Criminal Justice*, 5:1, p. 5-36.
  58. Schuyt, K. (2003). Jeugd, criminaliteit en geweld. Naar een disciplinair programma van onderzoek. In K. Schuyt & G. van den Brink (Red.), *Publiek geweld* (p. 83). Amsterdam: University Press.
  59. Schinkel, W. (2008). Contexts of anxiety: the moral panic over ‘senseless violence’ in the Netherlands. *Current Sociology*, 56, p. 739.
  60. Schinkel, W. (2008). Contexts of anxiety: the moral panic over ‘senseless violence’ in the Netherlands. *Current Sociology*, 56, p. 741, 744.

HOOFDSTUK 2

1. Voor een volledig overzicht van de bestaande theorieën die (jeugd)criminaliteit verklaren, verwijzen we naar Marsh, I. (Ed.) (2008). *Theories of crime*. London: Routledge, en in het bijzonder voor geweld naar Zhan, M.A., Brownstein, H.H. & Jackson, S.L. (Eds.) (2004). *Violence: from theory to research*. Cincinnati, OH: Lexis-Nexis Anderson Publishing.
2. Walsh, A. (2002). *Biosocial Criminology. Challenging Environmentalism’s Supremacy*. New York: Nova Science Publishers.
3. Kruk, M.R. & De Kloet, R. (2005). Genen, Glucocortioïden en geweld. *Tijdschrift voor Criminologie*, 47:2, p. 136.

4. Caspi, A., et al. (2002). Role of genotype in the cycle of violence in maltreated children. *Science*, 297, p. 851-854.
5. Sergeant, J.A. & De Vente, W. (2001). Neuropsychologische factoren bij gewelddadig gedrag. In R. Loeber, N.W. Slot & J.A. Sergeant (Red.), *Ernstige en gewelddadige jeugddelinquentie. Omvang, oorzaken en interventies* (p. 171-183). Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.
6. Sutherland, E.H. (1947). *Principles of criminology*. Philadelphia: Lippincott.
7. Sutherland, E.H., Cressey, D.R. & Luckenbill, D.F. (1992). *Principles of criminology* (11th ed.). New York: General Hall.
8. Burgess, R.L. & Akers, R.L. (1966). A differential association reinforcement theory of criminal behavior. *Social Problems*, 14, p. 128-147.
9. Farrington, D.P. (2003). Developmental and life-course criminology: key theoretical and empirical issues – the 2002 Sutherland Award Address. *Criminology*, 41:2, p. 221-255.
10. Bruinsma, G.J.N. & Weerman, F.M. (2007). Vernieuwingen in de verklarende jeugdcriminologie. *Tijdschrift voor Criminologie*, 49:3, p. 292.
11. Moffitt, T.E. (1993). Adolescence-limited and lifecourse-persistent antisocial behavior: A developmental taxonomy. *Psychological Review*, 100, p. 674-701.
12. Moffitt, T.E., et al. (2002). Males on the life-course-persistent and adolescence-limited pathways: follow-up at age 26 years. *Development and Psychopathology*, 14, p. 179-180.
13. Loeber, R., Farrington, D.P. & Waschbusch, D.A. (1998). Serious and violent juvenile offenders. In R. Loeber & D.P. Farrington (Eds.), *Serious and violent juvenile offenders: risk factors and successful interventions* (p. 13-29). Thousand Oaks: Sage.
14. Moffitt, T.E. (1993). Adolescence-limited and lifecourse-persistent antisocial behavior: A developmental taxonomy. *Psychological Review*, 100, p. 674-701.
15. Hirschi, T. (1969). *Causes of delinquency*. Berkeley: University of Columbia Press.
16. Hirschi, T. (1969). *Causes of delinquency*. Berkeley: University of Columbia Press; Hirschi, T. (2004). Self-control and crime. In R.F. Baumeister & K.D. Vohs (Eds.), *Handbook of self-regulation. Research, theory and applications* (p. 537-552). New York: The Guilford Press.
17. Gottfredson, M.R. & Hirschi, T. (1990). *A general theory of crime*. Stanford: Stanford University Press; Hirschi, T. (2004). Self-control and crime. In R.F. Baumeister & K.D. Vohs (Eds.), *Handbook of self-regulation. Research, theory and applications* (p. 537-552). New York: The Guilford Press.
18. Baumeister, R.F. (1997). *Evil. Inside human violence and cruelty*. New York: W.H. Freeman and Co.
19. Shaw, C. & McKay, H. (1969). *Juvenile delinquency and urban areas. A study of rates of delinquency in relation to differential characteristics of local communities in American Cities* (2th ed.). Chicago: University of Chicago Press.
20. Pauwels, L. (2007). *Buurtinvoeden en jeugddelinquentie. Een toets van de sociale desorganisatietheorie*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
21. Merton, R.K. (1968). *Social theory and social structure. Enlarged edition*, New York: the Free Press; Muncie, J. (2004). *Youth and crime*. London: Sage Publications; Agnew, R. (1992). Foundation for a general strain theory of crime and delinquency. *Criminology*, 30, 47-87.
22. Cohen, A.K. (1966). The delinquency subculture. In R. Giallombardo (Ed.), *Juvenile delinquency. A book of readings* (p. 103-118). New York: John Wiley and Sons.
23. Vettenburg, N. & Walgrave, L. (2002). Een integratie van theorieën over persistente delinquentie: maatschappelijke kwetsbaarheid. In P. Goris & L. Walgrave (Red.), *Van kattenkwaad en erger. Actuele thema's uit de jeugdcriminologie* (p. 44-59). Leuven: Garant.

24. Cohen, L.E. & Felson, M. (1979). Social change and crime rate trends: a routine activity approach. *American Sociological Review*, 44:4, p. 588-608.
25. Junger-Tas, J., Skeketee, M. & Moll, M. (2008). *Achtergronden van jeugd-delinquentie en middeleengebruik*. Utrecht: Verwey-Jonker, p. 15.
26. Van Swaaningen, R. (1997). *Critical criminology. Visions from Europe*. London: Sage Publications.
27. Zie bijvoorbeeld Becker, H. (1963). *Outsiders: Studies in the sociology of deviance*. New York: Free Press.
28. Muncie, J. (2004). *Youth and crime*. London: Sage Publications.
29. de Haan, W.J.M. (2010). Theorie en methode. Over nut en noodzaak van een kwalitatieve en interpretatieve benadering voor het begrijpen en verklaren van geweld. In M. Althoff & J. Nijboer (Red.), *Zoeklicht op geweld. Sociale conflicten in het publieke domein* (p. 41-53). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
30. Bruinsma, G.J.N. & Weerman, F.M. (2007). Vernieuwingen in de verklarende jeugdcriminologie. *Tijdschrift voor Criminologie*, 49:3, p. 291-305.
31. Bruinsma, G.J.N. & Weerman, F.M. (2007). Vernieuwingen in de verklarende jeugdcriminologie. *Tijdschrift voor Criminologie*, 49:3, p. 292-295.
32. Bruinsma, G.J.N. & Weerman, F.M. (2007). Vernieuwingen in de verklarende jeugdcriminologie. *Tijdschrift voor Criminologie*, 49:3, p. 295-298.
33. Warr, M. (1993). Age, peers, and delinquency. *Criminology*, 31:1, p. 17-40; Warr, M. (2002). *Companions in crime: the social aspects of criminal conduct*. Cambridge: Cambridge University Press.
34. Osgood, D.W. & Anderson, A.L. (2005). Unstructured socializing and rates of delinquency. *Criminology*, 42:3, p. 519-549.
35. Bruinsma, G.J.N. & Weerman, F.M. (2007). Vernieuwingen in de verklarende jeugdcriminologie. *Tijdschrift voor Criminologie*, 49:3, p. 299-301.
36. Wikström, P.O. (2004). Crime as alternative. Towards a cross-level Situational Action Theory of crime causation. In J. McCord (Ed.), *Beyond empiricism: institutions and intentions in the study of crime. Advances in criminological theory 13* (p. 1-37). New Brunswick: Transaction; Wikström, P.O. (2005). The social origins of pathways in crime, towards a developmental ecological action theory of crime involvement and its change. In D.P. Farrington (Ed.), *Testing integrated developmental/life course theories of offending. Advances in theoretical criminology* (p. 211-245). New Brunswick: Transaction; Wikström, P.O. (2007). In search of causes and explanations of crime. In R.D. King & E. Wincup (Eds.), *Doing research on crime and justice* (p. 117-140). Oxford: Oxford University Press.
37. de Haan, W.J.M. (2010). Theorie en methode. Over nut en noodzaak van een kwalitatieve en interpretatieve benadering voor het begrijpen en verklaren van geweld. In M. Althoff & J. Nijboer (Red.), *Zoeklicht op geweld. Sociale conflicten in het publieke domein* (p. 41-53). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
38. Levi, M. & Maquire, M. (2002). Violent crime. In M. Maquire, R. Morgan & R. Steiner (Eds.), *The Oxford Handbook of Criminology* (3th ed.) (p. 26-57). Oxford: Oxford University Press.
39. Van den Brink, G. & Schuyt, K. (2003). Van kwaad tot erger. Wordt het geweld nu ook gedemocratiseerd? In K. Schuyt & G. van den Brink (Red.), *Publiek geweld* (p. 11). Amsterdam: University Press.
40. de Haan, W.J.M. (2010, in press). Making sense of 'senseless violence'. In H. Strang, S. Karstedt & I. Loader (Eds.), *Emotions, Crime and Justice*, <http://www.rug.nl/staff/w.j.m.de.haan/>

- Making_sense.pdf, Geconsulteerd op 28 september 2010; de Haan, W.J.M. (2010). Motieven en redengevingen voor gewelddadig gedrag. In M. Althoff & J. Nijboer (Red.), *Zoeklicht op geweld. Sociale conflicten in het publieke domein* (p. 95-108). Den Haag: Boom Juridische uitgevers; de Haan, W.J.M. (2003). Motieven bij plegers van geweld op straat. In K. Schuyt & G. van den Brink (Red.), *Publiek geweld* (p.36). Amsterdam: University Press.
41. Baumeister, R.F. (1997). *Evil. Inside human violence and cruelty*. New York: W.H. Freeman and Co.
  42. Schoenmakers, Y.M.M. (2006). *De betekenis van geweld in verkrachtingen en seksuele moorden. Een literatuurverkenning*. Niet gepubliceerd doctoraat. Amsterdam: Vrije Universiteit Amsterdam, Faculteit der Rechtsgeleerdheid.
  43. Schinkel, W. (2004). The will to violence. *Theoretical Criminology*, 8:1, p. 5-31; Schinkel, W. (2005). *Aspects of Violence*. Niet gepubliceerd doctoraat. Rotterdam: Erasmus Universiteit Rotterdam, Faculteit der Sociale Wetenschappen; De Jong, M.J. & Schinkel, W. (2005). De verleiding van geweld. *Sociologie*, 1:3, p. 229-258.
  44. Schinkel, W. (2005). *Aspects of Violence*. Niet gepubliceerd doctoraat. Rotterdam: Erasmus Universiteit Rotterdam, Faculteit der Sociale Wetenschappen, p. 241.
  45. Schinkel, W. (2005). *Aspects of Violence*. Niet gepubliceerd doctoraat. Rotterdam: Erasmus Universiteit Rotterdam, Faculteit der Sociale Wetenschappen; De Jong, M.J. & Schinkel, W. (2005). De verleiding van geweld. *Sociologie*, 1:3, p. 229-258.
  46. "Een veroordeelde vertelde hem over hoe fijn het voelde een mes van 25 centimeter in iemands buik te steken. Hoe machtig hij zich voelde toen hij het gezicht van het slachtoffer zag betrekken." (Uit *Quest* 09/2006, p. 10, http://www.floorgarst.nl/media/zin_in_geweld.pdf, Geconsulteerd op 16 juni 2010).
  47. De Jong, M.J. & Schinkel, W. (2005). De verleiding van geweld. *Sociologie*, 1:3, p. 229-258.
  48. Pleysier, S. & Wydooghe, B. (2007). Dansen op de vulkaan. Over geweld in films en games. In S. Pleysier & B. Wydooghe (Red.), *Game over. Over game- en filmgeweld, over angst en onzekerheid* (p.15-22). Antwerpen: Garant.
  49. De Jong, M.J. & Schinkel, W. (2005). De verleiding van geweld. *Sociologie*, 1:3, p. 245.
  50. De Jong, M.J. & Schinkel, W. (2005). De verleiding van geweld. *Sociologie*, 1:3, p. 255.
  51. Bol, M.W., et al. (1998). *Jong en gewelddadig. Ontwikkeling en achtergronden van de geweldscriminaliteit onder jongeren*. Den Haag: WODC.
  52. de Haan, W.J.M. & De Bie, E.F.A.E. (1999). *Jeugd en geweld: een interdisciplinair perspectief*. Den Haag: WODC.
  53. Hawkins, J.D. (1995). Controlling crime before it happens: risk-focused prevention. *National Institute of Justice Journal*, 229, p. 10-18.
  54. Baldry, A.C. & Farrington, D.P. (2000). Bullies and delinquents: Personal characteristics and parental styles. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 10, p. 17-31.
  55. Bol, M.W., et al. (1998). *Jong en gewelddadig. Ontwikkeling en achtergronden van de geweldscriminaliteit onder jongeren*. Den Haag: WODC.
  56. Doreleijers, Th.A.H. (1996). ADHD en delinquentie, *Proces*, 11-12, p. 210-214.
  57. Raad Voor Maatschappelijke Ontwikkeling (1998). *Verantwoordelijkheid en perspectief. Geweld in relatie tot waarden en normen, Advies 6*. Den Haag: Sdu Uitgevers.
  58. Goldstein, P.J. (1985). The drugs/violence nexus: a tripartite conceptual framework. *Journal of Drug Issues*, 15, p. 493-506.
  59. Korf, D.J., Benschop, A. & Rots, G. (2005). Geweld, alcohol en drugs bij jeugdige gedetineerden en school drop-outs. *Tijdschrift voor Criminologie*, 47:3, p. 239.

60. Loeber, T., Farrington, D.P. (Eds.) (1998). *Serious and violent juvenile offenders: risk factors and successful interventions*. Thousand Oaks: Sage; Loeber, T. & Farrington, D.P. (Eds.) (2001). *Child delinquents: development, intervention and service needs*. Thousand Oaks: Sage.
61. Hendriks, J. & Van Roozendaal, B.J. (2000). Geweld en gezin, *Justitiële verkenningen*, 26:1, p. 81-88.
62. Bol, M.W., et al. (1998). *Jong en gewelddadig. Ontwikkeling en achtergronden van de geweldscriminaliteit onder jongeren*. Den Haag: WODC.
63. Hirschi, T. (1969). *Causes of delinquency*, Berkeley: University of Columbia Press.
64. Bol, M.W., et al. (1998). *Jong en gewelddadig. Ontwikkeling en achtergronden van de geweldscriminaliteit onder jongeren*. Den Haag: WODC.
65. Bol, M.W., et al. (1998). *Jong en gewelddadig. Ontwikkeling en achtergronden van de geweldscriminaliteit onder jongeren*. Den Haag: WODC.
66. Zie bijvoorbeeld Hawkins, J.D. (1995). Controlling crime before it happens: risk-focused prevention. *National Institute of Justice Journal*, 229, p. 10-18.
67. Decovic, M. & Prinzie, P. (2008). De rol van het gezin in de ontwikkeling van antisociaal gedrag. In I. Weyers & C. Eliaerts (Red.), *Jeugdcriminologie. Achtergronden van jeugdcriminaliteit* (p. 143-161). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
68. Zie bijvoorbeeld Hawkins, J.D. (1995). Controlling crime before it happens: risk-focused prevention. *National Institute of Justice Journal*, 229, p. 10-18.
69. Decovic, M. & Prinzie, P. (2008). De rol van het gezin in de ontwikkeling van antisociaal gedrag. In I. Weyers & C. Eliaerts (Red.), *Jeugdcriminologie. Achtergronden van jeugdcriminaliteit* (p. 143-161). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
70. Hawkins, J.D. (1995). Controlling crime before it happens: risk-focused prevention. *National Institute of Justice Journal*, 229, p. 10-18.
71. Steinberg, L. (2001). We know some things: parent-adolescent relationships in retrospect and prospect, *Journal of Research on Adolescent*, 11, p. 1-9.
72. Sternberg, K.J., et al. (2006). Type of violence, age, and gender differences in the effects of family violence on children's behaviour problems: a mega-analysis. *Developmental Review*, 26, p. 89-112.
73. Ferwerda, H.B., Jacobs, J.P. & Beke, B.M.W.A. (1996). *Signalen voor toekomstig crimineel onderzoek. Een onderzoek naar de signaalwaarde van kinderdelinquentie en probleemgedrag op basis van casestudies van ernstig criminele jongeren*. Den Haag: Ministerie van Justitie, Stafbureau Informatie, Voorlichting en Publiciteit Dienst Preventie, Jeugdbescherming en Reclassering.
74. Decovic, M. & Buist, K.L. (2005). Multiple perspectives within the family relationship patterns. *Journal of Family Issues*, 26, p. 467-490.
75. Decovic, M. & Prinzie, P. (2008). De rol van het gezin in de ontwikkeling van antisociaal gedrag. In I. Weyers & C. Eliaerts (Red.), *Jeugdcriminologie. Achtergronden van jeugdcriminaliteit* (p. 143-161). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
76. Bradley, R.H. & Corwyn, R.F. (2002). Socioeconomic status and child development. *Annual Review of Psychology*, 53, p. 371-399.
77. Loeber, R., Slot, N.W. & Sergeant, J.A. (Red.) (2001). *Ernstige en gewelddadige jeugddelinquentie. Omvang, oorzaken en interventies*. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.
78. Van der Ploeg, J.D. & Scholte, E.M. (1993). Agressieve jeugdigen. *Tijdschrift voor Orthopedagogiek*, 32, p. 566-574.
79. Hawkins, J.D., et al. (1998). A review of predictors of youth violence. In R. Loeber & D.P. Farrington (Eds.), *Serious & violent juvenile offenders* (p. 106-146). Thousand Oaks: Sage.

80. Vettenburg, N., Walgrave, L. (2002). Een integratie van theorieën over persistente delinquentie: maatschappelijke kwetsbaarheid. In P. Goris & L. Walgrave (Red.), *Van kattenkwaad en erger. Actuele thema's uit de jeugdcriminologie* (p. 44-59). Leuven: Garant; de Haan, W.J.M. & De Bie, E.F.A.E. (1999). *Jeugd en geweld: een interdisciplinair perspectief*. Den Haag: WODC.
81. Gottfredson, D. (2001). *Schools and delinquency*. Cambridge: Cambridge University Press.
82. Weerman, F.M. (1998). *Het belang van bindingen. De bindingstheorie als verklaring van verschillen en veranderingen in delinquent gedrag*. Groningen: Universiteit Groningen; Giordano, P.C., Cernkovich, S.A. & Holland, D.D. (2003). Changes in friendship relations over the life course: implications for desistance from crime. *Criminology*, 41, p. 293-327.
83. Bol, M.W., et al. (1998). *Jong en gewelddadig. Ontwikkeling en achtergronden van de geweldscriminaliteit onder jongeren*. Den Haag: WODC.
84. Ferwerda, H.B., Jacobs, J.P. & Beke, B.M.W.A. (1996). *Signalen voor toekomstig crimineel onderzoek. Een onderzoek naar de signaalwaarde van kinderdelinquentie en probleemgedrag op basis van casestudies van ernstig crimineel jongeren*. Den Haag: Ministerie van Justitie, Stafbureau Informatie, Voorlichting en Publiciteit Dienst Preventie, Jeugdbescherming en Reclassering.
85. Warr, M. (1993). Age, peers, and delinquency. *Criminology*, 31:1, p. 17-40; Warr, M. (2002). *Companions in crime: the social aspects of criminal conduct*. Cambridge: Cambridge University Press.
86. Bol, M.W., et al. (1998). *Jong en gewelddadig. Ontwikkeling en achtergronden van de geweldscriminaliteit onder jongeren*. Den Haag: WODC.
87. Pauwels, L. (2008). Geweld in groepsverband bij Antwerpse jongeren. De bijdrage van schoolcontext en levensstijl. *Tijdschrift voor Criminologie*, 50:1, p. 3-16.
88. Wikström, P.O. & Butterworth, D.A. (2006). *Adolescent crime. Individual differences and lifestyles*. Cullompton: Willan Publishing.
89. Rutter, M., Giller, H. & Hagell, A. (1998). *Antisocial behavior by young people*. Cambridge: Cambridge University Press.
90. Völker, B., Baerveldt, C. & Driessen, F. (2008). Vriendschap en criminaliteit bij jongeren. In I. Weyers & C. Eliaerts (Red.), *Jeugdcriminologie. Achtergronden van jeugdcriminaliteit* (p. 209-221). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
91. Bruinsma, G.J.N. & Weerman, F.M. (2007). Vernieuwingen in de verklarende jeugdcriminologie. *Tijdschrift voor Criminologie*, 49:3, p. 297.
92. Bruinsma & Weerman hebben het dan onder andere over structurele equatiemodellen om de causale richting tussen bepaalde verbanden te ontrafelen. Om de relatie tussen leeftijdsgenoten en jeugddelinquentie te bestuderen, wordt in longitudinale en grootschalige surveys sinds kort ook vaak gebruikgemaakt van sociale netwerkmethoden. In deze studies worden de onderlinge relaties binnen een groep jongeren in kaart gebracht en kan direct worden vastgesteld hoe delinquent iemands vrienden zijn.
93. Zie bijvoorbeeld Sampson, R.J. & Laub, J.H. (1993). *Crime in the making. Pathways and turning point through life*. Cambridge: Harvard University Press; Rutter, M., Giller, H. & Hagell, A. (1998). *Antisocial behavior by young people*. Cambridge: Cambridge University Press.
94. Van den Brink, G. & Schuyt, K. (2003). Van kwaad tot erger. Wordt het geweld nu ook gedemocratiseerd? In K. Schuyt & Van den Brink, G. (Red.), *Publiek geweld* (p. 7-17). Amsterdam: University Press.
95. Bursik, R.J. & Grasmick, H.G. (1993). *Neighborhoods and crime*. New York: Lexington Books; Morenoff, J.D., Sampson, R.J. & Raudenbush, S.W. (2001). Neighborhood inequality, collective efficacy, and the spatial dynamics of urban violence. *Criminology*, 39:3, p. 517-560.

96. Rutter, M., Giller, H. & Hagell, A. (1998). *Antisocial behavior by young people*. Cambridge: Cambridge University Press; de Haan, W.J.M. & De Bie, E.F.A.E. (1999). *Jeugd en geweld: een interdisciplinair perspectief*. Den Haag: WODC; Wikström, P.O. & Loeber, R. (2000). Do disadvantaged neighborhoods cause well-adjusted children to become adolescent delinquents? *Criminology*, 38:4, p. 1109-1142.
97. Vercaigne, C., et al. (2000). *Verstedelijking, sociale uitsluiting van jongeren en straatcriminaliteit*. Leuven: Katholieke Universiteit Leuven, Faculteit Rechtsgeleerdheid, Onderzoeksgroep Jeugd-criminologie/Instituut voor Sociale en Economische Geografie.
98. Pauwels, L. (2007). *Buurtinvloeden en jeugddelinquentie. Een toets van de sociale desorganisatietheorie*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
99. In meerdere van dit soort buurtstudies wordt een belangrijk pijnpunt bij dit soort analyses aangeraakt: de sociale context die men in multilevelstudies gebruikt wordt vaker ingegeven door pragmatische overwegingen (niveau waarop data beschikbaar zijn) dan daadwerkelijk op theoretische grond bepaald (zie Verlet, D., Callens, M. & Pleysier, S. (2009). De Vlaming en zijn (on)veiligheidsgevoelens: ongelijk verdeeld en verspreid? In J. Pickery (Ed.), *Vlaanderen Gepeild!* SVR-Studie 2009/2 (p. 241-272). Brussel: Studiedienst van de Vlaamse Regering).
100. Pleysier, S. & Wydooghe, B. (2007). Dansen op de vulkaan. Over geweld in films en games. In S. Pleysier & B. Wydooghe (Red.), *Game over. Over game- en filmgeweld, over angst en onzekerheid* (p. 15-22). Antwerpen: Garant.
101. Lembrechts, L. (2006). Op zoek naar de grenzen van newsmaking criminology. Een kritische toepassing op het onveiligheidsgevoel. *Panopticon*, 6, p. 27-44.
102. Brants, C.H. & Brants, K.L.K. (1991). *De sociale constructie van fraude*. Arnhem: Gouda Quint.
103. Kutchinsky, B. (1979). Law, crime and legal attitude: new advances in scandinavian research on knowledge and opinions about law. In S.A. Mednick & S. Shoham (Eds.), *New paths in criminology*. Lexington: Heath and Co.
104. Smith, D.J. (2006). *Social inclusion and early desistance from crime. Number 12*. Edinburgh: Edinburgh Study of Youth Transition and Crime, University of Edinburgh, Centre for Law and Society.
105. Crawford, A. (2009). Criminalizing sociability through anti-social behaviour legislation: dispersal powers, young people and the police. *Youth Justice*, 9:1, p. 5-26; McAra, L. & Mcvie, S. (2005). The usual suspects? Street life, young people and the police. *Criminology and Criminal Justice*, 5:1, p. 5-36.
106. Van der Laan, P. (2004). *Weerspannigheid en delinquentie. Een toetsing van Sbermans defiance-theorie als algemene verklaring voor de averechtse werking van sanctioneren*. Nijmegen: Wolf Legan Publishers.
107. Nuytiens, A. & Brolet, C. (2008). De sociaaleconomische context van jeugdcriminaliteit. In I. Weyers & C. Eliaerts (Red.), *Jeugdcriminologie. Achtergronden van jeugdcriminaliteit* (p. 127-142). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.

HOOFDSTUK 3

1. Wittebrood, K. (2007). *Slachtoffers van criminaliteit. Een inleiding in de victimologie*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
2. Voor een uitgebreide analyse van de theorieën over slachtofferschap wordt verwezen naar Fatah, E. (1991). *Understanding criminal victimization*. Ontario: Prentice-Hall Canada Inc; Wittebrood, K. (2007). *Slachtoffers van criminaliteit. Een inleiding in de victimologie*. Den Haag: Boom

- Juridische uitgevers; Walklate, S. (2007). *Imagining the victim of crime*. Maidenhead: Open University Press.
3. Wittebrood, K. (2007). *Slachtoffers van criminaliteit. Een inleiding in de victimologie*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
  4. Hindelang, M.J., Gottfredson, M.R. & Garofalo, J. (1978). *Victims of personal crime: an empirical foundation for a theory of personal victimization*. Cambridge: Ballinger.
  5. Cohen, L.E. & Felson, M. (1979). Social change and crime rate trends: a routine activity approach. *American Sociological Review*, 44:4, p. 588-608.
  6. Zie bijvoorbeeld Wittebrood, K. (2007). *Slachtoffers van criminaliteit. Een inleiding in de victimologie*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
  7. Sampson, R.J. & Lauritsen, J.L. (1990). Deviant lifestyles, proximity to crime and the offender-victim link in personal violence. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 27, p. 110-139; Wittebrood, K. & Nieuwebeerta, P. (1999). Wages of sin? The link between offending, lifestyle and violent victimization. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 7, p. 63-80; Wittebrood, K. & Van Wilsem, J. (2008). Jongeren en geweld. De relatie tussen slachtofferschap, ouderschap en leefstijl. In W. Bruinsma, R. Huisman & R. van Swaaningen (Red.), *Basisteksten in de criminologie I: aard, omvang en verklaringen* (p. 205-214). Den Haag: Boom Juridische uitgevers; Reep, C. & Oudhof, K. (2009). Wie kwaad doet, kwaad ontmoet? Over de samenhang van slachtofferschap en ouderschap. *Tijdschrift voor Criminologie*, 51:3, p. 228-245.
  8. Wittebrood, K. (2007). *Slachtoffers van criminaliteit. Een inleiding in de victimologie*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
  9. Smith, D.J. & Ecob, R. (2007). An investigation into causal links between victimization and offending in adolescents. *British Journal of Sociology*, 58:4, p. 633-659.
  10. Sampson, R.J. & Lauritsen, J.L. (1990). Deviant lifestyles, proximity to crime and the offender-victim link in personal violence. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 27, p. 110-139; Fattah, E. (1991). *Understanding criminal victimization*. Ontario: Prentice-Hall Canada Inc.
  11. Pauwels, L. (2008). Geweld in groepsverband bij Antwerpse jongeren. De bijdrage van schoolcontext en levensstijl. *Tijdschrift voor Criminologie*, 50:1, p. 3-16; Sampson, R.J. & Lauritsen, J.L. (1990). Deviant lifestyles, proximity to crime and the offender-victim link in personal violence. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 27, p. 110-139.
  12. Wittebrood, K. & Van Wilsem, J. (2008). Jongeren en geweld. De relatie tussen slachtofferschap, ouderschap en leefstijl. In W. Bruinsma, R. Huisman & R. van Swaaningen (Red.), *Basisteksten in de criminologie I: aard, omvang en verklaringen* (p. 205-214). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
  13. Wittebrood, K. (2007). *Slachtoffers van criminaliteit. Een inleiding in de victimologie*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
  14. Ewald, U. (2000). Criminal victimisation and social adaptation in modernity: fear of crime and risk perception in the new Germany. In T. Hope & R. Sparks (Eds.), *Crime, Risk and Insecurity: Law and Order in Everyday Life and Political Discourse* (p. 166-199). London: Routledge.
  15. Pleysier, S. (2009). *Angst voor criminaliteit onderzocht. De brede schemerzone tussen alledaagse realiteit en irrationeel fantoom*. Niet gepubliceerd doctoraat. Leuven: Katholieke Universiteit Leuven, Faculteit Rechtsgeleerdheid, Leuven Instituut voor Criminologie.
  16. Ferraro, K. & LaGrange, R. (1988). Are older people afraid of crime? *Journal of Aging Studies*, 2:3, p. 277-287.
  17. Pantazis, C. (2000). Fear of crime, vulnerability and poverty. Evidence from the British Crime Survey. *British Journal of Criminology*, 40, p. 414-436.

18. Greve, W. (1998). Fear of crime among the elderly: foresight, not fright. *International Review of Victimology*, 5, p. 277-309.
19. Oppelaar, J. & Wittebrood, K. (2006). *Angstige burgers? De determinanten van gevoelens van onveiligheid onderzocht*. Den Haag: SCP; Ferraro, K. & LaGrange, R. (1988). Are older people afraid of crime? *Journal of Aging Studies*, 2:3, p. 277-287.
20. Cops, D. (2009). Onveiligheidsgevoelens van jongeren onderzocht. In N. Vettenburg, J. Deklerck & J. Siongers (Red.), *Jongeren binnenstebuiten. Thema's uit het jongerenleven onderzocht* (p. 77-103). Leuven: Acco; Roché, S. (2003). *Fear of crime among young people*. Paper presented at the ISTAT meeting, 3-5 december 2003, Rome; De Groof, S. (2008). And my mama said... The (relative) parental influence on fear of crime among adolescent girls and boys. *Youth and Society*, 39:3, p. 267-293.
21. Zani, B., Cicognanu, E. & Albanesi, C. (2001). Adolescents' sense of community and feeling of unsafety in the urban environment. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 11, p. 475-489.
22. Cops, D. (2009). Onveiligheidsgevoelens van jongeren onderzocht. In N. Vettenburg, J. Deklerck & J. Siongers (Red.), *Jongeren binnenstebuiten. Thema's uit het jongerenleven onderzocht* (p. 77-103). Leuven: Acco; De Groof, S. (2008). And my mama said... The (relative) parental influence on fear of crime among adolescent girls and boys. *Youth and Society*, 39:3, p. 267-293; Smits, W. (2004). *Maatschappelijke participatie van jongeren. Bewegen in de sociale, vrijetijds- en culturele ruimte*. Brussel: Vrije Universiteit Brussel, Vakgroep Sociologie, Onderzoeksgroep TOR, p. 310-316.
23. Smits, W. (2004). *Maatschappelijke participatie van jongeren. Bewegen in de sociale, vrijetijds- en culturele ruimte*. Brussel: Vrije Universiteit Brussel, Vakgroep Sociologie, Onderzoeksgroep TOR, pp. 310-316.
24. Roché, S. (2003). *Fear of crime among young people*. Paper presented at the ISTAT meeting, 3-5 december 2003, Rome; Cops, D. (2009). Onveiligheidsgevoelens van jongeren onderzocht. In N. Vettenburg, J. Deklerck & J. Siongers (Red.), *Jongeren binnenstebuiten. Thema's uit het jongerenleven onderzocht* (p. 77-103). Leuven: Acco; Lane, J. (2006). Exploring fear of general and gang crimes among juveniles on probation. The impacts of delinquent behaviors. *Youth Violence and Juvenile Justice*, 4:1, p. 34-54.
25. Dallago, L., et al. (2009). Adolescent place attachment, social capital and perceived safety: a comparison of 13 countries. *American Journal of Community Psychology*, 44, p. 148-160.
26. Cops, D. (2009). Onveiligheidsgevoelens van jongeren onderzocht. In N. Vettenburg, J. Deklerck & J. Siongers (Red.), *Jongeren binnenstebuiten. Thema's uit het jongerenleven onderzocht* (p. 77-103). Leuven: Acco; May, D. & Dunaway, R. (2000). Predictors of fear of criminal victimization at school among adolescents. *Sociological Spectrum*, 20, p. 149-168; May, D. (2001). The effect of fear of sexual victimization on adolescent fear of crime. *Sociological Spectrum*, 21, p. 141-174; Roché, S. (2003). *Fear of crime among young people*. Paper presented at the ISTAT meeting, 3-5 december 2003, Rome.
27. Cops, D. (2010). Onveiligheidsgevoelens en punitieve attitudes bij Vlaamse jongeren. In N. Vettenburg, J. Deklerck & J. Siongers (Red.), *Jongeren in cijfers en letters. Bevindingen uit de JOP-monitor 2* (p. 239-259). Leuven: Acco.
28. Cops, D. (2009). Onveiligheidsgevoelens van jongeren onderzocht. In N. Vettenburg, J. Deklerck & J. Siongers (Red.), *Jongeren binnenstebuiten. Thema's uit het jongerenleven onderzocht* (p. 77-103). Leuven: Acco; Cops, D. (2010). Socialising into fear. The impact of socialising institutions on fear of crime among young people. *Young. Nordic Journal of Youth Research*, 18:4, 385-402.

29. Jacobs, D., & Rea, A. (2007). Brussels youth: between diversity and adversity. Survey of secondary school students in downtown Brussels. *Brussels Studies*, 8, p. 1-16.
30. Prezza, M. & Pacilli, M. (2007). Current fear of crime, sense of community and loneliness in Italian adolescents: the role of autonomous mobility and play during childhood. *Journal of Community Psychology*, 35:2, p. 151-170.

HOOFDSTUK 4

1. Weijers, I. & Eliaerts, C. (2008). Jeugdcriminaliteit: wetenschappers over een brandend vraagstuk. In I. Weijers & C. Eliaerts (Red.), *Jeugdcriminologie: achtergronden van jeugdcriminaliteit* (p.13-22). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
2. Kruissink, M. & Essers, A.A.M. (2004). *Zelfgerapporteerde jeugdcriminaliteit in de periode 1990-2001*. Den Haag: WODC.
3. Ponsaers, P. & Pauwels, L. (2003). De onderzoekbaarheid van jeugddelinquentie. Over de self-report-methode. In T. Balthazar, J. Christiaens & M. Cools (Red.), *Update in de criminologie. Jongeren en criminaliteit*. Mechelen: Kluwer, p. 45-69.
4. Bol, M.W., et al. (1998). *Jong en gewelddadig. Ontwikkeling en achtergronden van de geweldscriminaliteit onder jongeren*. Den Haag: WODC.
5. Meijers, R. (1995). Jongeren en geweldscriminaliteit. *Tijdschrift voor Criminologie*, 2, p. 153-165.
6. Weijers, I. & Eliaerts, C. (2008). Jeugdcriminaliteit: wetenschappers over een brandend vraagstuk. In I. Weijers & C. Eliaerts (Red.), *Jeugdcriminologie: achtergronden van jeugdcriminaliteit* (p.13-22). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
7. Wittebrood, K. & Nieuwbeerta, P. (2006). Een kwart eeuw stijging in geregistreerde criminaliteit: vooral meer registratie, nauwelijks meer criminaliteit. *Tijdschrift voor Criminologie*, 48:3, p. 227-242.
8. Weijers, I. & Eliaerts, C. (2008). Jeugdcriminaliteit: wetenschappers over een brandend vraagstuk. In I. Weijers & C. Eliaerts (Red.), *Jeugdcriminologie: achtergronden van jeugdcriminaliteit* (p.13-22). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
9. Van Welzenis, I. (2003). *Jeugddelinquentie. Wat verstaan we eronder? Waar komt het vandaan en wat doen we eraan?* Mechelen: Kluwer.
10. Junger-Tas, J. & Haen Marshall, I. (1999). The self-report methodology in crime research: strengths and weakness. In M. Tonry (Ed.), *Crime and Justice, Volume 25* (p. 291-367). Chicago: University of Chicago Press.
11. Van Kerckvoorde, J. (1995). *Een maat voor het kwaad?* Leuven: Universitaire Pers.
12. Van Welzenis, I. (2003). *Jeugddelinquentie. Wat verstaan we eronder? Waar komt het vandaan en wat doen we eraan?* Mechelen: Kluwer.
13. Junger-Tas, J., Skekete, M. & Moll, M. (2008). *Achtergronden van jeugddelinquentie en middelengebruik*. Utrecht: Verwey-Jonker; Junger-Tas, J. & Haen Marshall, I. (1999). The self-report methodology in crime research: strengths and weakness. In M. Tonry (Ed.), *Crime and Justice, Volume 25* (p. 291-367). Chicago: University of Chicago Press.
14. Junger-Tas, J. & Haen Marshall, I. (1999). The self-report methodology in crime research: strengths and weakness. In M. Tonry (Ed.), *Crime and Justice, Volume 25* (p. 291-367). Chicago: University of Chicago Press.
15. Junger-Tas, J. & Haen Marshall, I. (1999). The self-report methodology in crime research: strengths and weakness. In M. Tonry (Ed.), *Crime and Justice, Volume 25* (p. 291-367). Chicago:

- University of Chicago Press; Bol, M.W., et al. (1998). *Jong en gewelddadig. Ontwikkeling en achtergronden van de geweldscriminaliteit onder jongeren*. Den Haag: WODC, p. 41.
16. Junger-Tas, J. & Haen Marshall, I. (1999). The self-report methodology in crime research: strengths and weakness. In M. Tonry (Ed.), *Crime and Justice, Volume 25* (p. 291-367). Chicago: University of Chicago Press.
  17. Van Kerckvoorde, J. (1995). *Een maat voor het kwaad?* Leuven: Universitaire Pers; Walgrave, L. (Red.) (1996). *Confronterende jongeren*. Leuven: Universitaire Pers.
  18. Samengevat komt het er op neer dat respondenten kunnen liegen, vergeten, ontkennen, overdrijven, selectief antwoorden en delicten verkeerd in de tijd plaatsen.
  19. Bol, M.W., et al. (1998). *Jong en gewelddadig. Ontwikkeling en achtergronden van de geweldscriminaliteit onder jongeren*. Den Haag: WODC; Pauwels, L. & Pleysier, S. (2009). Self-report studies in Belgium and the Netherlands. In R. Zauberman (Ed.), *Self-reported crime and deviance studies in Europe. Current state of knowledge and review of use* (p. 51-76). Brussel: VUBpress; Pleysier, S., Vervaeke, G. & Goethals, J. (2010). Criminaliteit en onveiligheid bevestigd. Evoluties, methodologische knelpunten en uitdagingen bij de victim survey. In L. Pauwels et al. (Red.), *Criminografische ontwikkelingen: van (victim)-survey tot penitentiaire statistiek* (p. 9-26). Antwerpen: Maklu-Uitgevers.
  20. Pleysier, S., Vervaeke, G. & Goethals, J. (2010). Criminaliteit en onveiligheid bevestigd. Evoluties, methodologische knelpunten en uitdagingen bij de victim survey. In L. Pauwels et al. (Red.), *Criminografische ontwikkelingen: van (victim)-survey tot penitentiaire statistiek* (p. 9-26). Antwerpen: Maklu-Uitgevers.
  21. Wittebrood, K. (2007). *Slachtoffers van criminaliteit. Een inleiding in de victimologie*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
  22. Pauwels, L. & Pleysier, S. (2009). Self-report studies in Belgium and the Netherlands. In R. Zauberman (Ed.), *Self-reported crime and deviance studies in Europe. Current state of knowledge and review of use* (p. 51-76). Brussel: VUBpress; Pleysier, S., Vervaeke, G. & Goethals, J. (2010). Criminaliteit en onveiligheid bevestigd. Evoluties, methodologische knelpunten en uitdagingen bij de victim survey. In L. Pauwels et al. (Red.), *Criminografische ontwikkelingen: van (victim)-survey tot penitentiaire statistiek* (p. 9-26). Antwerpen: Maklu-Uitgevers.
  23. Wittebrood, K. (2007). *Slachtoffers van criminaliteit. Een inleiding in de victimologie*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
  24. Vanneste, C., Goedseels, E. & Detry I. (2008). *De "nieuwe" statistiek van de jeugdparketten: een belichting van de eerste analyseresultaten vanuit verschillende invalshoeken*. Gent: Academia Press.
  25. Vanneste, C., Goedseels, E. & Detry I. (2008). *De "nieuwe" statistiek van de jeugdparketten: een belichting van de eerste analyseresultaten vanuit verschillende invalshoeken*. Gent: Academia Press.
  26. Vanneste, C., Goedseels, E. & Detry I. (2008). *De "nieuwe" statistiek van de jeugdparketten: een belichting van de eerste analyseresultaten vanuit verschillende invalshoeken*. Gent: Academia Press.
  27. Vettenburg, N., Deklerck, J. & Siongers, J. (Red.) (2010). *Jongeren in cijfers en letters. Bevindingen uit de JOP-monitor 2*. Leuven: Acco; Vettenburg, N., Elchardus, M. & Walgrave, L. (Red.) (2007). *Jongeren in cijfers en letters. Bevindingen uit de JOP-monitor 1*. Leuven: LannooCampus.
  28. Detry, I. & Goedseels, E. (2008). De "nieuwe" statistiek van de jeugdparketten. Analyse van de gegevens met betrekking tot de instroom voor het jaar 2005. In C. Vanneste, E. Goedseels & I. Detry (Red.), *De "nieuwe" statistiek van de jeugdparketten: een belichting van de eerste analyseresultaten vanuit verschillende invalshoeken* (p. 21-62). Gent: Academia Press.
  29. Pauwels, L. & Pleysier, S. (2009). Self-report studies in Belgium and the Netherlands. In R. Zauberman, (Ed.), *Self-reported crime and deviance studies in Europe. Current state of knowledge and review of use* (p. 51-76). Brussel: VUBpress.

30. Van Kerckvoorde, J. (1995). *Een maat voor het kwaad?* Leuven: Universitaire Pers; Ponsaers, P. & Pauwels, L. (2003). De onderzoekbaarheid van jeugd-delinquentie. Over de self-report-methode. In T. Balthazar, J. Christiaens & M. Cools (Red.), *Update in de criminologie. Jongeren en criminaliteit* (p. 45-69). Mechelen: Kluwer.
31. Vanneste, C., Goedseels, E. & Detry I. (2008). *De "nieuwe" statistiek van de jeugd-parketten: een belichting van de eerste analysesresultaten vanuit verschillende invalshoeken*. Gent: Academia Press.
32. Brolet, C. (2009). *Jong geweld. Een onderzoek naar de omstandigheden en drijfveren van geweldfeiten bij minderjarigen*. Niet gepubliceerd doctoraat. Brussel: Vrije Universiteit Brussel, Faculteit Recht en Criminologie.
33. Vijf misdrijf-categorieën werden bestudeerd: 'vrijwillige slagen en verwondingen' (art. 398-401 SW), 'aanranding van de eerbaarheid' (art. 372-374 SW), 'verkrachting' (art. 375 SW), 'opzettelijke doodslag' (art. 393 SW) en 'moord' (art. 394 SW). Bij de levensdelicten en de verkrachtingen werden ook de pogingen tot deze misdrijven in het onderzoek opgenomen.
34. Er wordt één dossier per minderjarige opgesteld en niet één dossier per feit. Om deze reden kunnen dezelfde feiten met meerdere daders in verschillende dossiers terugkomen en is 908 een overschatting van het reële aantal afzonderlijke feiten in het onderzoek.
35. Goedseels, E., Detry, I. & Vanneste, C. (2007). *Analyse van de instroom om de jeugd-parketten voor het jaar 2005*. <http://nicc.fgov.be/index.aspx?SGREF=3008>, Geconsulteerd 20 november 2009; Vanneste, C., Goedseels, E. & Detry I. (2008). *De "nieuwe" statistiek van de jeugd-parketten: een belichting van de eerste analysesresultaten vanuit verschillende invalshoeken*. Gent: Academia Press.
36. Detry, I. & Goedseels, E. (2008). De "nieuwe" statistiek van de jeugd-parketten. Analyse van de gegevens met betrekking tot de instroom voor het jaar 2005. In C. Vanneste, E. Goedseels & I. Detry (Red.), *De "nieuwe" statistiek van de jeugd-parketten: een belichting van de eerste analysesresultaten vanuit verschillende invalshoeken* (p. 21-62). Gent: Academia Press.
37. Vercaigne, C., et al. (2000). *Verstedelijking, sociale uitsluiting van jongeren en straatcriminaliteit*. Katholieke Universiteit Leuven, Faculteit Rechtsgeleerdheid, Onderzoeksgroep Jeugd-criminologie/Instituut voor Sociale en Economische Geografie.
38. Groenen, A. & Van Welzenis, I. (1999). *Onderzoek naar het fenomeen steaming*. Leuven: Katholieke Universiteit Leuven, Faculteit Rechtsgeleerdheid, Onderzoeksgroep Jeugd-criminologie; Vercaigne, C. & Van Welzenis, I. (2000). *Onderzoek naar het fenomeen steaming. Eindrapport*. Leuven: Katholieke Universiteit Leuven, Faculteit Rechtsgeleerdheid, Onderzoeksgroep Jeugd-criminologie.
39. Vanneste, C. (2001). Een onderzoek over de beslissingen genomen door de parketmagistraten en de jeugdrechters. *Tijdschrift voor Jeugdrecht & Kinderrechten*, 5, p. 193-202.
40. Smits, W. (2004). *Maatschappelijke participatie van jongeren. Bewegen in de sociale, vrijetijds- en culturele ruimte*. Brussel: Vrije Universiteit Brussel, Vakgroep Sociologie, Onderzoeksgroep TOR.
41. Smits, W. (2004). *Maatschappelijke participatie van jongeren. Bewegen in de sociale, vrijetijds- en culturele ruimte*. Brussel: Vrije Universiteit Brussel, Vakgroep Sociologie, Onderzoeksgroep TOR, p. 255.
42. Goedseels, E., Vettenburg, N. & Walgrave, L. (2000). Delinquentie. In H. De Witte, J. Hooge & L. Walgrave (Red.), *Jongeren in Vlaanderen: gemeten en geteld. 12- tot 18-jarigen over hun leef-wereld en toekomst* (p. 253-282). Leuven: Universitaire Pers.
43. Vettenburg, N., Gavray, C. & Born, M. (2010). Chapter 3. Belgium. In J. Junger-Tas (Ed.), *Juvenile delinquency in Europe and beyond: results of the second International self-report delinquency study* (p. 29-46). New York: Springer.

44. De Witte, H., Hooge J. & Walgrave, L. (Red.) (2000). *Jongeren in Vlaanderen: gemeten en geteld. 12- tot 18-jarigen over hun leefwereld en toekomst*. Leuven: Universitaire Pers.
45. Goedseels, E., Vettenburg, N. & Walgrave, L. (2000). Delinquentie. In H. De Witte, J. Hooge & L. Walgrave (Red.), *Jongeren in Vlaanderen: gemeten en geteld. 12- tot 18-jarigen over hun leefwereld en toekomst* (p. 253-282). Leuven: Universitaire Pers.
46. Vraagstelling: *Wapendracht: '... een wapen gedragen, zakmes niet inbegrepen?' Slagen met verwondingen: '... iemand zodanig in elkaar geslagen dat hij/zij verwondingen opliep?'*
47. Goedseels, E., Vettenburg, N. & Walgrave, L. (2000). Delinquentie. In H. De Witte, J. Hooge & L. Walgrave (Red.), *Jongeren in Vlaanderen: gemeten en geteld. 12- tot 18-jarigen over hun leefwereld en toekomst* (p. 258). Leuven: Universitaire Pers.
48. Goedseels, E., Vettenburg, N. & Walgrave, L. (2000). Delinquentie. In H. De Witte, J. Hooge & L. Walgrave (Red.), *Jongeren in Vlaanderen: gemeten en geteld. 12- tot 18-jarigen over hun leefwereld en toekomst* (p. 259). Leuven: Universitaire Pers.
49. Goedseels, E., Vettenburg, N. & Walgrave, L. (2000). Delinquentie. In H. De Witte, J. Hooge & L. Walgrave (Red.), *Jongeren in Vlaanderen: gemeten en geteld. 12- tot 18-jarigen over hun leefwereld en toekomst* (p. 260). Leuven: Universitaire Pers.
50. Goedseels, E., Vettenburg, N. & Walgrave, L. (2000). Delinquentie. In H. De Witte, J. Hooge & L. Walgrave (Red.), *Jongeren in Vlaanderen: gemeten en geteld. 12- tot 18-jarigen over hun leefwereld en toekomst* (p. 263). Leuven: Universitaire Pers.
51. Goedseels, E., Vettenburg, N. & Walgrave, L. (2000). Delinquentie. In H. De Witte, J. Hooge & L. Walgrave (Red.), *Jongeren in Vlaanderen: gemeten en geteld. 12- tot 18-jarigen over hun leefwereld en toekomst* (p. 264). Leuven: Universitaire Pers.
52. Goedseels, E., Vettenburg, N. & Walgrave, L. (2000). Delinquentie. In H. De Witte, J. Hooge & L. Walgrave (Red.), *Jongeren in Vlaanderen: gemeten en geteld. 12- tot 18-jarigen over hun leefwereld en toekomst* (p. 253-282). Leuven: Universitaire Pers.
53. Goedseels, E., Vettenburg, N. & Walgrave, L. (2000). Delinquentie. In H. De Witte, J. Hooge & L. Walgrave (Red.), *Jongeren in Vlaanderen: gemeten en geteld. 12- tot 18-jarigen over hun leefwereld en toekomst* (p. 266-267). Leuven: Universitaire Pers.
54. Smits, W. (2004). *Maatschappelijke participatie van jongeren. Bewegen in de sociale, vrijetijds- en culturele ruimte*. Brussel: Vrije Universiteit Brussel, Vakgroep Sociologie, Onderzoeksgroep TOR, p. 277.
55. Vettenburg, N., Gavray, C. & Born, M. (2010). Chapter 3. Belgium. In J. Junger-Tas (Ed.), *Juvenile delinquency in Europe and beyond: results of the second International self-report delinquency study* (p. 29-46). New York: Springer.
56. Voor meer informatie en cijfermateriaal wordt verwezen naar het onderzoeksrapport 'Opstellen vragenlijst kindermishandeling aan de hand van kwalitatief onderzoek naar minderjarigen' (Van de Walle & Lauwers) dat gevoerd werd in de periode oktober 2009 tot mei 2010 in opdracht van het Kinderrechtencommissariaat.
57. Jaarverslag Kind en Gezin 2009 (2010). http://www.kindengezin.be/Images/JV%202009%20Kind%20en%20Gezin_tcm149-71762.pdf. Geconsulteerd op 7 juli 2010.
58. Jaarverslag Kind en Gezin 2009 (2010). http://www.kindengezin.be/Images/JV%202009%20Kind%20en%20Gezin_tcm149-71762.pdf. Geconsulteerd op 7 juli 2010, p. 50.
59. Walgrave, L. (2008). Statistieken met betrekking tot jeugd delinquentie. In C. Vanneste, E. Goedseels & I. Detry (Red.), *De "nieuwe" statistiek van de jeugdparkeerders: een belichting van de eerste analysesresultaten vanuit verschillende invalshoeken* (p. 106-107). Gent: Academia Press.

60. Beke, B. & Kleiman, W. (1993). *De harde kern in beeld; jongeren en geweldscriminaliteit*. Utrecht: SWP; Op de Beeck, H. & Cops, D. (2010). Jongeren en delinquentie. In N. Vettenburg, J. Deklerck & J. Siongers (Red.), *Jongeren in cijfers en letters. Bevindingen uit de JOP-monitor 2* (p. 283-310). Leuven: Acco.
61. Wittebrood, K. & Van Wilsem, J. (2008). Jongeren en geweld. De relatie tussen slachtofferschap, ouderschap en leefstijl. In W. Bruinisma, R. Huisman & R. van Swaaningen (Red.), *Basisteksten in de criminologie I: aard, omvang en verklaringen* (p. 205-214). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
62. Bol, M.W. (2002). *Jeugdcriminaliteit over de grens. Een literatuurstudie naar ontwikkeling, wetgeving, beleid, effectieve preventie en aanpak (ten aanzien) van jeugdcriminaliteit buiten Nederland*. Den Haag: WODC.
63. Smit, P.R. (2009). Nederland in internationaal perspectief. In S.N. Kalidien & A.T.J. Eggen (Red.), *Criminaliteit en Rechtshandhaving 2008. Ontwikkelingen en samenhangen* (p. 261-282). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
64. Het European Sourcebook bevat criminaliteits- en rechtshandavingsstatistieken van een veertigtal Europese landen met gegevens over alle schakels in de justitiële keten: slachtoffergegevens, positionele registraties, vervolgingen, berechtingen en stafuitvoeringen.
65. Aebi, M.F., et al. (2010). *European sourcebook of crime and criminal justice statistics (fourth edition)*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
66. Smit, P.R. (2009). Nederland in internationaal perspectief. In S.N. Kalidien & A.T.J. Eggen (Red.), *Criminaliteit en Rechtshandhaving 2008. Ontwikkelingen en samenhangen* (p. 596-598). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
67. Junger-Tas, J., et al. (Eds.) (2010). *Juvenile delinquency in Europe and beyond: results of the second international self-report delinquency study*. New York: Springer.
68. De vraagstelling in de ISRD 2 is als volgt. *Slagen en verwondingen*: 'Did you ever intentionally beat up someone, or hurt him with a stick or knife, so bad that he had to see a doctor?' *Beroving/overval*: 'Did you ever threaten somebody with a weapon or to beat them up, just to get money or other things from them?' *Diefstal met geweld*: 'Did you ever snatch a purse, bag, or something else from a person?'
69. Aebi, M.F., et al. (2010). *European sourcebook of crime and criminal justice statistics (fourth edition)*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers, p. 336.
70. Enzmann, D., et al. (2010). Self-reported youth delinquency in Europe and beyond: first results of the second international self-report delinquency study in the context of police and victimisation data. *European Journal of Criminology*, 7:2, p. 159-183.
71. Van Dijk, J.J.M., Van Kesteren, J.N. & Smit, P. (2008). *Criminal Victimization in International Perspective, Key findings from the 2004-2005 ICVS and EU ICS*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
72. In de ICVS worden door middel van een gestandaardiseerde vragenlijst definitieverschillen en verschillen in statistische keuzes zo veel mogelijk geneutraliseerd. Het probleem van de verschillende rechtssystemen weegt hier minder zwaar omdat het gaat om een slachtofferenquête waarbij geen sprake is van een justitiële reactie. Hierbij moet opgemerkt worden dat de steekproeftrekking wel aanzienlijk verschilt, waardoor vergelijkingen opnieuw bemoeilijkt worden.
73. *Slagen/bedreiging*: 'Apart from the incidents just covered, have you over the past five years been personally attacked or threatened by someone in a way that really frightened you, either at home or elsewhere, such as in a pub, in the street, at school, on public transport, on the beach, or at your workplace?' *Beroving/overval*: 'Over the past five years has anyone stolen something from

- you by using force or threatening you, or did anybody try to steal something from you by using force or threatening force?' *Seksuele delicten*: 'First, a rather personal question. People sometimes grab, touch or assault others for sexual reasons in a really offensive way. This can happen either at home, or elsewhere, for instance in a pub, the street, at school, on public transport, in cinemas, on the beach, or at one's workplace. Over the past five years, has anyone done this to you? Please take your time to think about this.'
74. De officiële registratie van delinquentie in Nederland wordt uitgevoerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Deze bevat van alle misdrijven, die door aangifte of opsporing ter kennis van de politie zijn gekomen, het aantal verdachten dat voor deze misdrijven is gehoord. Het CBS registreert op basis van geregistreerde politiegegevens en maakt hierbij onder meer gebruik van het Herkenningsdienstsysteem (HKS) van de regionale politiediensten. Het HKS wordt door de politie gebruikt voor operationele doeleinden, en bevat een aangiftendeel en een verdachtendeel. (zie Bijleveld, C.C.J.H. (2005). *Methoden en technieken van onderzoek in de criminologie*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers).
  75. Kalidien, S.N. & Eggen, A.J.T. (Red.) (2009). *Criminaliteit en rechtshandhaving 2008. Ontwikkelingen en samenhangen*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
  76. Een gehoorde verdachte in de Politiestatistiek is een persoon van wie de politie een redelijk vermoeden heeft dat hij een strafbaar feit heeft begaan, en die op grond daarvan is gehoord.
  77. Goudriaan, H. & Eggen, A.T.J. (2009). Verdachten van criminaliteit. In S.N. Kalidien & A.T.J. Eggen (Red.), *Criminaliteit en Rechtshandhaving 2008. Ontwikkelingen en samenhangen* (p. 101-136). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
  78. Goudriaan, H. & Eggen, A.T.J. (2009). Verdachten van criminaliteit. In S.N. Kalidien & A.T.J. Eggen (Red.), *Criminaliteit en Rechtshandhaving 2008. Ontwikkelingen en samenhangen* (p. 101-136). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
  79. Delicten waarvan geen verdachte bekend is of waarvan geen aangifte is gedaan, komen niet voor in de registraties. De cijfers over het aantal verdachten zijn dus lager dan die vermeld door het CBS, beschreven in de vorige paragraaf, die betrekking hebben op het aantal gehoorde verdachten.
  80. Goudriaan, H. & Eggen, A.T.J. (2009). Verdachten van criminaliteit. In S.N. Kalidien & A.T.J. Eggen (Red.), *Criminaliteit en Rechtshandhaving 2008. Ontwikkelingen en samenhangen* (p. 101-136). Den Haag: Boom Juridische uitgevers; Van der Laan, A.M., et al. (2010). *Trends in de geregistreerde jeugdcriminaliteit onder 12- tot en met 24-jarigen in de periode 1996-2007*. Den Haag: WODC.
  81. Van der Laan, A.M., et al. (2010). *Trends in de geregistreerde jeugdcriminaliteit onder 12- tot en met 24-jarigen in de periode 1996-2007*. Den Haag: WODC.
  82. Zeijl, E., et al. (2003). *Rapportage Jeugd 2002*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
  83. Het NSO is een zelfrapportageonderzoek onder jongeren van 12 tot 18 jaar in het reguliere voortgezet onderwijs. Doel van het project is het in kaart brengen van gedrag, gezondheid, opvattingen en ideeën over financiën, leefwijze en toekomst van de huidige generatie jongeren. Eén van de onderdelen van het NSO is het delinquent gedrag van jongeren.
  84. Wittebrood, K. (2003). Preventieve en strafrechtelijke interventies ter voorkoming van jeugdcriminaliteit. In E. Zeijl et al. (Red.), *Rapportage Jeugd 2002* (p. 197-216). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
  85. Het POLS heeft als doel doorlopend hoogwaardige en coherente gegevens over de leefsituatie van de Nederlandse bevolking in particuliere huishoudens te verzamelen. Het POLS is gestart in 1997 en be vraagt verschillende onderwerpen betreffende de leefsituatie, zoals gezondheid, arbeidsomstandigheden, maatschappelijke participatie en wonen.

86. CBS, *Permanent onderzoek leefsituatie* (2005). <http://www.cbs.nl/NR/rdonlyres/B3BC273E-D153-4037-96C4-D6EAFE18F9D1/0/2005polstoelichtingversie210306.pdf>, Geconsulteerd op 6 januari 2010.
87. De MZJ is een periodiek onderzoek dat sinds 1987 vrijwel steeds om de twee of drie jaar wordt uitgevoerd, de laatste keer in 2005. Doel van de MZJ is inzicht te krijgen in de omvang en de frequentie van zelfgerapporteerd delinquent gedrag van 10- tot 17-jarigen, en trends te signaleren in zelfgerapporteerde jeugdcriminaliteit in de periode 1996-2005. De monitor werd in de eerste drie maanden van 2005 uitgevoerd bij een representatieve groep van 1460 jongeren.
88. Van der Laan, A.M. & Blom, M. (2006). *WODC-monitor Zelfgerapporteerde Jeugdcriminaliteit – Meting 2005*. Den Haag: WODC.
89. Junger-Tas, J., Skekete, M. & Moll, M. (2008). *Achtergronden van jeugddelinquentie en middelengebruik*. Utrecht: Verwey-Jonker.
90. De IVM is een landelijk en jaarlijks terugkerend bevolkingsonderzoek, waarin zaken als leefbaarheid van de woonbuurt, beleving van de buurtproblemen, onveiligheidsgevoelens, ervaringen met veel voorkomende criminaliteit, het oordeel van de bevolking over het optreden van de politie en preventiegedrag worden onderzocht. De IVM is opgebouwd rondom een gestandaardiseerde vragenlijst met verplichte en facultatieve vragenblokken. Bovendien biedt de vragenlijst de mogelijkheid om naast onderwerpen van landelijk belang ook lokale onderzoeksvragen op te nemen. Hierdoor is de vragenlijst zowel geschikt voor onderzoek op landelijk/regionaal niveau als op regionaal/lokaal niveau.
91. CBS, *Jaarrapport 2009 Landelijke Jeugdmonitor* (2009). <http://jeugdmonitor.cbs.nl/NR/rdonlyres/0ED259EB-3584-41B4-922B-1CEC6476F410/0/2009g93pub.pdf>, Geconsulteerd op 6 januari 2010.
92. Voor de in deze rapportage genoemde delicten is het Wetboek van Strafrecht in Nederland bepalend: verkrachting (artikel 242), feitelijke aanranding der eerbaarheid (artikel 246), overige seksuele misdrijven (artikel 243 t.e.m. 245, 247 t.e.m. 249, 250, 251bis), bedreiging (artikel 251), misdrijven tegen het leven (artikel 287 t.e.m. 291), mishandeling (artikel 300 t.e.m. 306), dood en lichamelijk letsel door schuld (artikel 307 t.e.m. 309), diefstal met geweld (artikel 312), afpersing (artikel 317).
93. Junger-Tas, J., Skekete, M. & Moll, M. (2008). *Achtergronden van jeugddelinquentie en middelengebruik*. Utrecht: Verwey-Jonker.

HOOFDSTUK 5

1. Het Jeugdonderzoekplatform werd opgericht in 2003 op initiatief van de toenmalige Vlaamse minister van Jeugd en is een interdisciplinaire en interuniversitaire samenwerking tussen drie onderzoeksgroepen van drie verschillende universiteiten. Voor de Universiteit Gent is dit de vakgroep sociale agogiek, voor de Vrije Universiteit Brussel de vakgroep TOR (departement sociologie) en voor de Katholieke Universiteit Leuven maakt de onderzoekslijn jeugd en preventie van het Leuvens Instituut voor Criminologie hiervan deel uit. Het JOP vormt bovendien de pijler 'Jeugd' van het Steunpunt Cultuur, Jeugd en Sport van de Vlaamse overheid.
2. Voor meer praktische en technische informatie over de steekproeftrekking, de representativiteit e.d., verwijzen we naar de technische verslagen van beide onderzoeken die te raadplegen zijn op de website van het JOP (<http://www.jeugdonderzoekplatform.be>).
3. Voor een meer algemeen overzicht en bespreking van de bevindingen omtrent delinquentie verwijzen we voor de JOP-monitor 1 naar Burssens, D. (2007). Onder, op en over de schreef. Jongeren en delinquentie. In N. Vettenburg, M. Elchardus & L. Walgrave (Red.), *Jongeren in cijfers en letters. Bevindingen uit de JOP-monitor 1 (p.217-248)*. Leuven: LannooCampus; en

- voor JOP-monitor 2 naar Op de Beeck, H. & Cops, D. (2010). Jongeren en delinquentie. In N. Vettenburg, J. Deklerck & J. Siongers (Red.), *Jongeren in cijfers en letters. Bevindingen uit de JOP-monitor 2* (p. 283-310). Leuven: Acco.
4. Zie bijvoorbeeld Van den Bogaerde, E. & Van den Steen, I. (2005). *Veiligheidsmonitor 2004. Analyse van de federale enquête*. Brussel: Federale Politie, Algemene Directie Operationele Ondersteuning, Directie van de nationale gegevensbank, Dienst Beleidsgegevens.
  5. Pleysier, S., Vervaeke, G. & Goethals, J. (2010). Criminaliteit en onveiligheid bevestigd. Evoluties, methodologische knelpunten en uitdagingen bij de victim survey. In L. Pauwels et al. (Red.), *Criminografische ontwikkelingen: van (victim)-survey tot penitentiaire statistiek* (p. 9-26). Antwerpen: Maklu-Uitgevers; Pleysier, S. (2010). Tussen evaluatiedrift en cijferfobie. Over pseudo-wetenschap en deugdelijke veiligheidsdiagnostiek. *Panopticon*, 3, p. 58-71.
  6. Zie bijvoorbeeld Pleysier, S., Vervaeke, G. & Goethals, J. (2010). Criminaliteit en onveiligheid bevestigd. Evoluties, methodologische knelpunten en uitdagingen bij de victim survey. In L. Pauwels et al. (Red.), *Criminografische ontwikkelingen: van (victim)-survey tot penitentiaire statistiek* (p. 9-26). Antwerpen: Maklu-Uitgevers; Pauwels, L. & Pleysier, S. (2009). Self-report studies in Belgium and the Netherlands. In R. Zauberman (Ed.), *Self-reported crime and deviance studies in Europe. Current state of knowledge and review of use* (p. 51-76). Brussel: VUBpress; Pleysier, S. (2010). Tussen evaluatiedrift en cijferfobie. Over pseudo-wetenschap en deugdelijke veiligheidsdiagnostiek. *Panopticon*, 3, 58-71.
  7. Gelet op deze dubbele selectie is de effectieve steekproefomvang voor 1998 N=668, voor 2000 N=582, voor 2002 N=507, voor 2004 N=2973, voor 2006 N=2841 en voor 2008 N=2398.
  8. Het mag duidelijk zijn dat de concrete verwoording bij deze items een impact op de resultaten zal hebben. In het eerste geval wordt expliciet verwezen naar fysiek geweld met verwondingen als gevolg; in het tweede geval wordt het dragen van een zakmes expliciet uitgesloten. Mochten deze nuances niet mee opgenomen zijn, zouden de resultaten heel anders (kunnen) uitvallen. Bij een vergelijking met de bevindingen uit andere studies is het bijgevolg geen overbodige luxe om de exacte bewoordingen van de vraagstelling te bekijken.
  9. Het dragen van wapens in het openbaar is niet per definitie een illegaal feit, maar om een aantal redenen kunnen we veronderstellen dat het alleszins een schijn van illegaliteit heeft. Zo stond dit item in een langere lijst waarin de verschillende delicten bevestigd werden. Bovendien geeft het gebruik van het begrip 'wapen' een specifieke connotatie aan een bepaald voorwerp en wijst het op een intentie van de persoon om dat specifieke voorwerp op een bepaalde wijze te gebruiken. Dat laatste wordt overigens bevestigd in eerder onderzoek: het dragen van een wapen blijkt een zeer belangrijke voorspeller te zijn van daderschap van een persoonsdelict (zie Wittebrood, K. & van Wilsem, J. (2008), Jongeren en geweld. De relatie tussen slachtofferschap, daderschap en leefstijl. In W. Bruinsma, R. Huisman & R. van Swaaningen (Red.), *Basisteksten in de criminologie I: aard, omvang en verklaringen* (p. 205-214). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
  10. Omgerekend komt het erop neer dat van alle respondenten die aangeven minstens één keer een wapen bij zich te hebben gedragen, ongeveer twee derde zegt dit meer dan drie keer te hebben gedaan.
  11. Ook het feit dat er geen significant verschil gevonden wordt tussen beide afnames is met andere woorden geen onomstotelijk bewijs dat er 'in realiteit' geen stijging zou zijn.
  12. Belknap, J. & Holsinger, K. (2006). The gendered nature of risk factors for delinquency. *Feminist Criminology*, 1:1, p. 48-71.
  13. Een belangrijke nuance die hierbij wel gemaakt moet worden, is dat dit uiteraard ook weer enkel gebaseerd is op de zelfrapportage door de jongeren. We hebben er dus geen zicht op in welke mate deze bevindingen volledig overeenstemmen met de werkelijkheid.

14. Alhoewel ook deze cijfers uiteraard met de nodige voorzichtigheid moeten worden benaderd, sluiten ze niettemin aan bij de eerder geformuleerde vaststelling dat politiestatistieken veel meer een weergave zijn van de activiteiten en prioriteiten van de politionele diensten, dan dat ze een betrouwbare weergave zouden vormen van de werkelijke omvang van de criminaliteit in de samenleving. Een andere opmerking hierbij is dat wanneer de registratiegraad van eigendomsgerelateerde delicten (vandalisme en diefstal) bekeken wordt, blijkt dat deze feiten nog veel minder ontdekt en geregistreerd worden. Het 'dark number' hiervan ligt dus nog hoger. Zie Op de Beeck, H. & Cops, D. (2010). Jongeren en delinquentie. In N. Vettenburg, J. Deklerck & J. Siongers (Red.), *Jongeren in cijfers en letters. Bevindingen uit de JOP-monitor 2* (p. 283-310). Leuven: Acco.
15. Fattah, E. (1991). *Understanding criminal victimization*. Ontario: Prentice-Hall Canada Inc.; Walklate, S. (2007). *Imagining the victim of crime*. Maidenhead: Open University Press.
16. De X^2 -test is een statistische test die toelaat de (on)afhankelijkheid tussen twee variabelen na te gaan. Hoe groter de waarde van de X^2 , hoe sterker beide variabelen gerelateerd zijn.
17. De odds ratio is de uitdrukking van de kansverhouding, in dit geval de verhouding tussen de kans dat een jongen het betreffende delict pleegde en de kans dat een meisje dit deed. Wanneer dit cijfer tussen 0 en 1 ligt, is de kans dat een meisje het delict pleegde groter dan de kans dat een jongen dit deed; een getal groter dan 1 impliceert het omgekeerde en wijst op een sterkere gelijkens tussen de twee proporties).
18. Cohen, L.E. & Felson, M. (1979). Social change and crime rate trends: a routine activity approach. *American Sociological Review*, 44:4, p. 588-608.
19. Fattah, E. (1991). *Understanding criminal victimization*. Ontario: Prentice-Hall Canada Inc.
20. Wittebrood, K. & Van Wilsem, J. (2008). Jongeren en geweld. De relatie tussen slachtofferschap, ouderschap en leefstijl. In W. Bruinsma, R. Huisman & R. van Swaaningen (Red.), *Basisteksten in de criminologie I: aard, omvang en verklaringen* (p. 205-214). Den Haag: Boom Juridische uitgevers; Wittebrood, K. (2007). *Slachtoffers van criminaliteit. Een inleiding in de victimologie*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
21. Deze schaal bestaat uit de volgende items: 'het is vandaag te onveilig kinderen alleen op straat te laten', 'uit angst dat mij iets overkomt durf ik 's avonds niet meer alleen op straat te komen', 's avonds moet je op straat extra voorzichtig zijn', 'de laatste jaren zijn de straten onveiliger geworden', 'de politie is niet meer in staat om ons te beschermen tegen criminelen', 'uit angst om overvallen te worden, durf ik niet in bepaalde wijken te komen', 'in deze tijd is een alarmsysteem geen overbodige luxe', 's avonds en 's nachts durf ik niet alleen thuis te blijven'.
22. Meer informatie over de gemiddelde scores en frequentieverdelingen van de gebruikte achtergrondvariabelen is te vinden in bijlage 1.
23. Respondenten kregen een lijst met zes zaken voorgelegd waarbij ze moesten aangeven of hun gezin zich die zaken al dan niet kon veroorloven. Via een principale componentenanalyse werd vervolgens een welvaartsindicator gecreëerd, waarbij een hogere score een hoger welvaartsniveau betekent.
24. Om privacyredenen is in deze studie niet naar de postcode gevraagd van de respondenten. Bijgevolg is een proxy variabele gecreëerd om toch in de mate van het mogelijke de verstedelijkingsgraad van de woonbuurt te bevragen. Respondenten kregen een lijst van acht antwoordmogelijkheden voorgelegd waarbij ze moesten aanduiden welke omschrijving het beste paste bij hun woonbuurt. Antwoordmogelijkheden gingen van 'een landelijke of bosrijke omgeving met hoogstens enkele huizen' tot 'een stedelijk gebied met meer kantoren, groothandels, bedrijven of andere gebouwen dan woningen'. Deze variabele werd vervolgens gehercodeerd tot een dummy variabele, met enerzijds 'landelijke buurt' en anderzijds een 'stedelijke buurt'. Voor meer informatie over de exacte

- vraagstelling en oorspronkelijke antwoordcategorieën verwijzen we naar het technisch rapport dat te raadplegen is op de website van het JOP (<http://www.jeugdonderzoeksplatform.be>).
25. Het kan eventueel verwonderlijk lijken dat zowel de gezinssituatie als meermaals een jaar overgedaan hebben niet significant zijn, ondanks odds ratios die relatief sterk van 1 afwijken. Een verklaring hiervoor ligt naar alle waarschijnlijkheid in het feit dat de absolute aantallen in de verschillende cellen van deze variabelen te klein zijn om het kritische significantieniveau te bereiken.
  26. Ook in het traditionele victimologische onderzoek is de kennis met betrekking tot de beïnvloedende variabelen eerder beperkt tot de sociodemografische variabelen (geslacht, leeftijd, etniciteit, enzovoort). De dominantie van grootschalige slachtofferenquêtes – waarin slachtofferschap weliswaar ruim bevraagd wordt, maar de lijst met mogelijke onafhankelijke variabelen beperkt is – als primaire bron van data is hier waarschijnlijk niet vreemd aan. Zie Pauwels, L. & Pleysier, S. (2009). Self-report studies in Belgium and the Netherlands. In R. Zauberman (Ed.), *Self-reported crime and deviance studies in Europe. Current state of knowledge and review of use* (p. 51-76). Brussel: VUBpress.
  27. Wittebrood, K. & Van Wilsem, J. (2008). Jongeren en geweld. De relatie tussen slachtofferschap, ouderschap en leefstijl. In W. Bruinsma, R. Huisman & R. van Swaaningen (Red.), *Basisteksten in de criminologie I: aard, omvang en verklaringen* (p. 205-214). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
  28. Dit impliceert dat ook factoren die zich situeren op het vierde (maatschappelijk-culturele factoren) en het vijfde (maatschappelijke reactie) niveau niet mee getoetst werden. Deze factoren zijn echter zeer moeilijk empirisch te meten en in verband te brengen met delinquent gedrag zelf, omdat ze veel meer fungeren als een algemeen en fundamenteel klimaat waarin de andere factoren hun rol spelen.

HOOFDSTUK 6

1. Schinkel, W. (2004). The will to violence. *Theoretical Criminology*, 8:1, p. 23.
2. Stephen, D.E. & Squires, P.A. (2003). Adults don't realize how sheltered they are: a contribution to the debate on youth transitions from some voices on the margins. *Journal of Youth Studies*, 6:2, p. 161.
3. Zimmerman, M., et al. (2004). Guns, gangs, and gossip. An analysis of student essays on youth violence. *Journal of Early Adolescence*, 24:4, p. 385-411; Barter, C. & Renold, E. (2000). 'I wanna tell you a story': exploring the application of vignettes in qualitative research with children and young people. *International Journal of Social Research Methodology*, 3:4, p. 307-323.
4. Funk, J.B., et al. (1999). The attitudes towards violence scale: a measure for adolescents. *Journal of Interpersonal Violence*, 14, p. 1123-1136.
5. Roberts, J.V. & Hough, M. (Eds.) (2002). *Changing attitudes to punishment. Public opinion, crime and justice*. Portland: Willan Publishing.
6. Verhulst, J., et al. (2007). *Vrede in Vlaanderen. Opinions en engagementen van Vlamingen inzake vrede en geweld*. Brussel: Vlaams Vredesinstituut, p. 13-14.
7. Zie bijvoorbeeld Wittebrood, K. & Van Wilsem, J. (2008). Jongeren en geweld. De relatie tussen slachtofferschap, ouderschap en leefstijl. In W. Bruinsma, R. Huisman & R. van Swaaningen (Red.), *Basisteksten in de criminologie I: aard, omvang en verklaringen* (p. 205-214). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
8. Funk, J.B., et al. (1999). The attitudes towards violence scale: a measure for adolescents. *Journal of Interpersonal Violence*, 14, p. 1123-1136.
9. Loeber, R. & Hay, D. (1997). Key issues in the development of aggression and violence from childhood to early adulthood. *Annual Review of Psychology*, 48, p. 371-410.

10. Guerra, N.G. & Slaby, R.G. (1990). Cognitive mediators of aggression in adolescent offenders: 2. Intervention. *Developmental Psychology*, 26, p. 269-277; Tolan, P.H., Guerra, N.G. & Kendall, P.C. (1995). A developmental-ecological perspective on antisocial behaviour in children and adolescents: toward an unified risk and intervention framework. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 63, p. 579-584.
11. Bruynooghe, S., Noelanders, S. & Opdebeek, S. (1998). *Geweld ondervinden, gebruiken en voorkomen*. Diepenbeek: Limburgs Universitair Centrum.
12. Van San, M. (1997). Schaamte, schande en gezichtsverlies. Hoe Curaçaose moeders aankijken tegen het delinquente gedrag van hun zonen. *Amsterdam Sociologisch Tijdschrift*, 24, 3-4, p. 493.
13. Junger-Tas, J., Skeketee, M. & Moll, M. (2008). *Achtergronden van jeugd delinquentie en middelengebruik*. Utrecht: Verwey-Jonker.
14. Shapiro, J. (2000). *Attitudes towards guns and violence questionnaire manual*. Los Angeles: Western Psychological Services.
15. Spierings, F., Hughes, N. & Beirens, H. (2005). Violence and value orientations as under researched combination. Paper presented at the Oslo Childhoods Conference, juli 2005, Oslo, <http://www.citypedagogue.org/wp-content/uploads/2007/04/oslo-paper-violence-and-value-orientations.pdf>, Geconsulteerd op 17 april 2010.
16. Burman, M., Brown, J. & Batchelor, S. (2003). Girls and the meanings of violence. In E.A. Stanko (Ed.), *The meanings of violence* (p. 71-89). London: Routledge.
17. Burman, M., Brown, J. & Batchelor, S. (2003). Girls and the meanings of violence. In E.A. Stanko (Ed.), *The meanings of violence* (p. 71-89). London: Routledge.
18. Witte, T. & Spierings, F.C.P.P. (2006). Jongeren over geweld in Antwerpen en Rotterdam. In A. Notten (Red.), *Een omgekeerd generatieconflict? De jeugd verdient de toekomst* (p. 101-110). Apeldoorn: Garant; Verzelen, W. (2006). Sterotypes jongeren en geweld. *Alert*, 32:4, p. 62-71; Goossens, L. & Verzelen, W. (2006). Jongeren en geweld in Antwerpen. Leeronderzoek van master-studenten Universiteit Antwerpen. In R. Boonen (Red.), *GEWELDig* (p. 36-44). Antwerpen: Garant.
19. Verzelen, W. (2006). Sterotypes jongeren en geweld. *Alert*, 32:4, p. 64.
20. Junger-Tas, J., Skeketee, M. & Moll, M. (2008). *Achtergronden van jeugd delinquentie en middelengebruik*. Utrecht: Verwey-Jonker.
21. Vettenburg, N. (2010). *Hoe staan jongeren tegenover geweld. Achterliggende factoren van attitudes ten aanzien van geweld*. Paper gepresenteerd op VVC studienamiddag, 14 oktober 2010, Gent.
22. De houding van de jongeren ten opzichte van geweld is nagegaan aan de hand van een schriftelijke vragenlijst. De jongeren moesten aangeven in hoeverre zij het eens waren met vijf uitspraken op een vierpuntenschaal van 'helemaal mee eens' tot 'helemaal mee oneens': "een beetje geweld hoort gewoon bij de lol" (Nederland) of "een beetje geweld hoort gewoon bij zich amuseren" (België), "je moet geweld gebruiken om respect te krijgen", "als iemand mij aanvalt, sla ik terug", "zonder geweld zou alles veel saaiër zijn", "het is volkomen normaal dat jongens zichzelf willen bewijzen door met anderen te vechten".
23. Guerra, N.G. et al. (1995). Stressful events and individual beliefs as correlates of economic disadvantage and aggression among urban children. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 63, p. 518-528.
24. Junger-Tas, J., Skeketee, M. & Moll, M. (2008). *Achtergronden van jeugd delinquentie en middelengebruik*. Utrecht: Verwey-Jonker; Davis, K. & de Haan, W.J.M. (2010). Vechtverhalen. Geweld in de (re)constructie van mannelijkheid. In M. Althoff & J. Nijboer (Red.), *Zoeklicht op geweld. Sociale conflicten in het publieke domein* (p. 77-94). Den Haag: Boom Juridische uitgever.
25. Verzelen, W. (2006). Sterotypes jongeren en geweld. *Alert*, 32:4, p. 65.

26. Quinn, G.P., et al. (2007). Adolescent perceptions of violence: formative research findings from a social marketing campaign to reduce violence among middle school youth. *Public Health*, 121, p. 357-366.
27. Batchelor, S., Burman, M. & Brown, J. (2001). Discussing violence: let's hear it from the girls. *Probation Journal*, 48:2, p. 125-134.
28. Batchelor, S., Burman, M. & Brown, J. (2001). Discussing violence: let's hear it from the girls. *Probation Journal*, 48:2, p. 125-134.
29. Verhulst, J., et al. (2007). *Vrede in Vlaanderen. Opinions en engagementen van Vlamingen inzake vrede en geweld*. Brussel: Vlaams Vredesinstituut. p. 62.
30. Tisdall, E.K.M. (2003). The rising tide of female violence? Researching girls' own understandings and experiences of violent behaviour. In R.M. Lee & E.A. Stanko (Eds.), *Researching violence* (p.146). London: Routledge.
31. Burman, M., Brown, J. & Batchelor, S. (2003). Girls and the meanings of violence. In E.A. Stanko (Ed.), *The meanings of violence* (p. 71-89). London: Routledge.
32. Batchelor, S., Burman, M. & Brown, J. (2001). Discussing violence: let's hear it from the girls. *Probation Journal*, 48:2, p. 125-134.
33. LaGrange, R.L. & Ferraro, K.F. (1989). Assessing age and gender. Differences in perceived risk and fear of crime. *Criminology*, 27:4, p. 707.
34. Pleysier, S. (2009). *Angst voor criminaliteit onderzocht. De brede schemerzone tussen alledaagse realiteit en irrationeel fantoom*. Niet gepubliceerd doctoraat. Leuven: Katholieke Universiteit Leuven, Faculteit Rechtsgeleerdheid, Leuvens Instituut voor Criminologie.
35. Ferraro, K.F. (1996). Women's fear of victimization: shadow of sexual assault? *Social Forces*, 75:2, p. 667-690; Madriz, E.I. (1997). Images of criminals and victims: a study on women's fear and social control. *Gender and Society*, 11:3, p. 342-356; Hale, C. (1996). Fear of crime: a review of the literature. *International Review of Victimology*, 3:3, p. 211-233.
36. Pleysier, S. (2009). *Angst voor criminaliteit onderzocht. De brede schemerzone tussen alledaagse realiteit en irrationeel fantoom*. Niet gepubliceerd doctoraat. Leuven: Katholieke Universiteit Leuven, Faculteit Rechtsgeleerdheid, Leuvens Instituut voor Criminologie.
37. Ferraro, K.F. (1996). Women's fear of victimization: shadow of sexual assault? *Social Forces*, 75:2, p. 669.
38. Ferraro, K.F. (1996). Women's fear of victimization: shadow of sexual assault? *Social Forces*, 75:2, p. 686.
39. Hardyns, W., Pleysier, S. & Pauwels, L. (2010). Oorzaken van het mijden van onveilige situaties bij mannen en vrouwen. Een contextuele analyse op basis van de 'collective efficacy'-theorie. *Tijdschrift voor Criminologie*, 52:4, p. 374-394; Cops, D. & Pleysier, S. (2011). 'Doing gender' in fear of crime: the impact of gender identity on reported levels of fear of crime in adolescents and young adults. *British Journal of Criminology*, 51:1, p. 58-74.
40. Burman, M., Brown, J. & Batchelor, S. (2003). Girls and the meanings of violence. In E.A. Stanko (Ed.), *The meanings of violence* (p. 82-83). London: Routledge.
41. Pleysier, S. (2009). *Angst voor criminaliteit onderzocht. De brede schemerzone tussen alledaagse realiteit en irrationeel fantoom*. Niet gepubliceerd doctoraat. Leuven: Katholieke Universiteit Leuven, Faculteit Rechtsgeleerdheid, Leuvens Instituut voor Criminologie.
42. Smith, W.R. & Torstensson, M. (1997). Gender differences in risk perception and neutralizing fear of crime. Toward resolving the paradox's. *British Journal of Criminology*, 37:4, 608-634.
43. Verhulst, J., et al. (2007). *Vrede in Vlaanderen. Opinions en engagementen van Vlamingen inzake vrede en geweld*. Brussel: Vlaams Vredesinstituut.

44. Junger-Tas, J., Skeketee, M. & Moll, M. (2008). *Achtergronden van jeugddelinquentie en middeleengebruik*. Utrecht: Verwey-Jonker; Verzelen, W. (2006). Sterotypes jongeren en geweld. *Alert*, 32:4, p. 62-71; Goossens, L. & Verzelen, W. (2006). Jongeren en geweld in Antwerpen. Leeronderzoek van master-studenten Universiteit Antwerpen. In R. Boonen (Red.), *GEWELDig* (p. 36-44). Antwerpen: Garant.
45. Quinn, G.P., et al. (2007). Adolescent perceptions of violence: formative research findings from a social marketing campaign to reduce violence among middle school youth. *Public Health*, 121, p. 357-366; Davis, K. & de Haan, W.J.M. (2010). Vechtverhalen. Geweld in de (re)constructie van mannelijkheid. In M. Althoff, & J. Nijboer (Red.), *Zoeklicht op geweld. Sociale conflicten in het publieke domein* (p. 77-94). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
46. Davis, K. & de Haan, W.J.M. (2010). Vechtverhalen. Geweld in de (re)constructie van mannelijkheid. In M. Althoff, & J. Nijboer (Red.), *Zoeklicht op geweld. Sociale conflicten in het publieke domein* (p. 77-94). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
47. Verzelen, W. (2006). Sterotypes jongeren en geweld. *Alert*, 32:4, p. 62-71; Goossens, L. & Verzelen, W. (2006). Jongeren en geweld in Antwerpen. Leeronderzoek van master-studenten Universiteit Antwerpen. In R. Boonen (Red.), *GEWELDig* (p. 36-44). Antwerpen: Garant.
48. de Haan, W.J.M. (2003). Motieven bij plegers van geweld op straat. In K. Schuyt & G. van den Brink (Red.), *Publiek geweld* (p. 35-52). Amsterdam: University Press.
49. Foblets, M.C., Djait, B. & Pieters, K. (Red.) (2004). *Allochtone jeugddelinquentie. Getuigenissen van autochtonen en allochtonen*. Leuven: Acco.
50. Foblets, M.C., Djait, B. & Pieters, K. (Red.) (2004). *Allochtone jeugddelinquentie. Getuigenissen van autochtonen en allochtonen*. Leuven: Acco; Shapiro, J. (2000). *Attitudes towards guns and violence questionnaire manual*. Los Angeles: Western Psychological Services.
51. Quinn, G.P., et al. (2007). Adolescent perceptions of violence: formative research findings from a social marketing campaign to reduce violence among middle school youth. *Public Health*, 121, p. 357-366.
52. Foblets, M.C., Djait, B. & Pieters, K. (Red.) (2004). *Allochtone jeugddelinquentie. Getuigenissen van autochtonen en allochtonen*. Leuven: Acco; Shapiro, J. (2000). *Attitudes towards guns and violence questionnaire manual*. Los Angeles: Western Psychological Services.
53. Foblets, M.C., Djait, B. & Pieters, K. (Red.) (2004). *Allochtone jeugddelinquentie. Getuigenissen van autochtonen en allochtonen*. Leuven: Acco; Shapiro, J. (2000). *Attitudes towards guns and violence questionnaire manual*. Los Angeles: Western Psychological Services.
54. Quinn, G.P., et al. (2007). Adolescent perceptions of violence: formative research findings from a social marketing campaign to reduce violence among middle school youth. *Public Health*, 121, p. 357-366.
55. Slovak, K., Carlson, K. & Helm, L. (2007). The influence of family violence on youth attitudes. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 24:1, p. 77-99.
56. Sternberg, K.J., et al. (2006). Type of violence, age, and gender differences in the effects of family violence on children's behaviour problems: a mega-analysis. *Developmental Review*, 26, p. 89-112.
57. de Haan, W.J.M., Van der Laan, A.M. & Nijboer, J.A. (2000). Eigenrichting en jeugdgeweld. *Tijdschrift voor Criminologie*, 43:4, p. 361-372; de Haan, W.J.M. & Nijboer, J.A. (2005). Youth violence and self help. *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice*, 13:1, p. 75-88.
58. Schinkel, W. (2005). *Aspects of Violence*. Niet gepubliceerd doctoraat. Rotterdam: Erasmus Universiteit Rotterdam, Faculteit der Sociale Wetenschappen.
59. De Jong, M.J. & Schinkel, W. (2005). De verleiding van geweld. *Sociologie*, 1:3, p. 246.

60. Qvortrup, J. (1994). Childhood matters: an introduction. In J. Quortrup et al. (Eds.), *Childhood matters: Social theory, practice and politics* (p. 1-24). Aldershot: Avebury Press.
61. Mortelmans, D. (2007). *Handboek kwalitatieve onderzoeksmethoden*. Acco: Leuven, p. 323.
62. Punch, S. (2002). Research with children: the same or different from research with adults? *Childhood*, 9:3, p. 321-341.
63. Fishbein, M. & Ajzen, I. (1975). *Belief, Attitude, Intention, and Behavior: An Introduction to Theory and Research*. Reading, MA: Addison-Wesley.
64. Er werden twee focusgroepen extra afgenomen bij jongeren uit het secundair onderwijs, die fungeerden als proefgroepen.
65. Zie bijvoorbeeld Op de Beeck, H. & Cops, D. (2010). Jongeren en delinquentie. In N. Vettenburg, J. Deklerck & J. Siongers (Red.), *Jongeren in cijfers en letters. Bevindingen uit de JOP-monitor 2* (p. 283-310). Leuven: Acco; Burssens, D. (2007). Onder, op en over de schreef. Jongeren en delinquentie. In N. Vettenburg, M. Elchardus & L. Walgrave (Red.), *Jongeren in cijfers en letters. Bevindingen uit de JOP-monitor 1* (p.217-248). Leuven: LannooCampus.
66. Oorspronkelijk was het de bedoeling om vier focusgroepen bij werkende jongeren te organiseren, opgesplitst per geslacht en behaald diploma (geen/secundair onderwijs en hoger onderwijs). Twee van de vier groepen zijn door tijdsgebrek niet kunnen doorgaan.
67. 'Steaming' is een geweldsituatie waarbij een groepje jongeren rond een andere jongere staat en hem vernedert, bedreigt en daarvoor geld of andere persoonlijke bezittingen eist.
68. Deze foto is overgenomen van het onderzoek van Vandenberk, A. et al. (2003). *Geweld in het meervoud. Een kwalitatieve en kwantitatieve benadering van de betekenissen rond geweldvormen in België*. Limburgs Universitair Centrum, SEIN i.s.m. Université Catholique de Louvain, SPRI.
69. 'Happy slapping' het slaan van bekenden of vreemden, dat wordt gefilmd om vervolgens op het internet te plaatsen.
70. Strauss, A. & Corbin, J. (1998). *Basics of qualitative research: techniques and procedures for developing grounded theory*. Thousand Oaks: Sage.
71. Na elke uitspraak van een jongere worden naast het respondentennummer (genummerd volgens het aantal deelnemers per focusgroep), ook het geslacht en de onderwijsvorm of beroepsstatus (student of werkend) vermeld, en in voorkomend geval wordt de leeftijd weergegeven (bij respondenten jonger dan achttien jaar). Sommige uitspraken konden niet geassocieerd worden met een bepaalde persoon en worden aangegeven met respondentennummer 'ONB', bijvoorbeeld omdat de stem van de betreffende jongere niet herkend werd op de audio-opname.
72. Hoogerwerf, A. (1996). *Geweld in Nederland*. Assen: Van Gorcum.
73. Boeykens, D. (2009). 'Emoties en geweld', een filosofische kijk. In T.I. Oei & M.S. Groenhuijsen (Red.), *Forensische psychiatrie en haar grensgebieden. Actualiteit, geschiedenis en toekomst* (p. 75-94). Alphen aan den Rijn: Kluwer.
74. De vignetten en foto's die aan de jongeren werden voorgelegd, zijn terug te vinden in bijlage 3.
75. Groenen, A. (2006). *Stalking: risicofactoren voor fysiek geweld*. Antwerpen: Maklu.
76. Patfoort, P. (1995). *Uprooting violence, building nonviolence: from nonviolent upbringing to a non-violent society*. Freeport: Cobblesmith.
77. Dijkstra, J.K. & Miedema, S. (2010). Geweld in het publieke domein: ongewoon of onvermijdelijk. In M. Althoff & J. Nijboer (Red.), *Zoeklicht op geweld. Sociale conflicten in het publieke domein* (p. 55-74). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
78. Boeykens, D. (2009). 'Emoties en geweld', een filosofische kijk. In T.I. Oei & M.S. Groenhuijsen (Red.), *Forensische psychiatrie en haar grensgebieden. Actualiteit, geschiedenis en toekomst* (p. 75-94). Alphen aan den Rijn: Kluwer.

79. Vandenberk, A. et al. (2003). *Geweld in het meervoud. Een kwalitatieve en kwantitatieve benadering van de betekenissen rond geweldvormen in België*. Limburgs Universitair Centrum, SEIN i.s.m. Université Catholique de Louvain, SPRI, p. 87.
80. Cops, D. (2009). Onveiligheidsgevoelens van jongeren onderzocht. In N. Vettenburg, J. Deklerck & J. Siongers (Red.), *Jongeren binnenstebuiten. Thema's uit het jongerenleven onderzocht* (p. 77-103). Leuven: Acco; May, D. (2001). The effect of fear of sexual victimization on adolescent fear of crime, *Sociological Spectrum*, 21, p. 141-174; May, D. & Dunaway, R. (2000). Predictors of fear of criminal victimization at school among adolescents. *Sociological Spectrum*, 20, p. 149-168; Roché, S. (2003). *Fear of crime among young people*. Paper presented at the ISTAT meeting, 3-5 december 2003, Rome.
81. Pleysier, S. (2009). *Angst voor criminaliteit onderzocht. De brede schemerzone tussen alledaagse realiteit en irrationeel fantoom*. Niet gepubliceerd doctoraat. Leuven: Katholieke Universiteit Leuven, Faculteit Rechtsgeleerdheid, Leuvens Instituut voor Criminologie; Goodey, J. (1997). Boys don't cry. Masculinities, fear of crime and fearlessness. *British Journal of Criminology*, 37:3, p. 401-418.
82. Davis, K. & de Haan, W.J.M. (2010). Vechtverhalen. Geweld in de (re)constructie van mannelijkheid. In M. Althoff, & J. Nijboer (Red.), *Zoeklicht op geweld. Sociale conflicten in het publieke domein* (p. 83). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
83. de Haan, W.J.M. (2010, in press). Making sense of 'senseless violence'. In H. Strang, S. Karstedt & I. Loader (Eds.), *Emotions, Crime and Justice*. http://www.rug.nl/staff/w.j.m.de.haan/Making_sense.pdf, Geconsulteerd op 28 september 2010; Davis, K. & de Haan, W.J.M. (2010). Vechtverhalen. Geweld in de (re)constructie van mannelijkheid. In M. Althoff, & J. Nijboer (Red.), *Zoeklicht op geweld. Sociale conflicten in het publieke domein*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers; de Haan, W.J.M. (2003). Motieven bij plegers van geweld op straat. In K. Schuyt & G. van den Brink (Red.), *Publiek geweld*. Amsterdam: University Press.
84. Burman, M., Brown, J. & Batchelor, S. (2003). Girls and the meanings of violence. In E.A. Stanko (Ed.), *The meanings of violence* (p. 71-89). London: Routledge.
85. Achterhuis, H. (2008). *Met alle geweld. Een filosofische zoektocht*. Amersfoort: Wilco.
86. de Haan, W.J.M. (2003). Motieven bij plegers van geweld op straat. In K. Schuyt & G. van den Brink (Red.), *Publiek geweld* (p. 36). Amsterdam: University Press.
87. Davis, K. & de Haan, W.J.M. (2010). Vechtverhalen. Geweld in de (re)constructie van mannelijkheid. In M. Althoff, & J. Nijboer (Red.), *Zoeklicht op geweld. Sociale conflicten in het publieke domein*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
88. Davis, K. & de Haan, W.J.M. (2010). Vechtverhalen. Geweld in de (re)constructie van mannelijkheid. In M. Althoff, & J. Nijboer (Red.), *Zoeklicht op geweld. Sociale conflicten in het publieke domein*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
89. Davis, K. & de Haan, W.J.M. (2010). Vechtverhalen. Geweld in de (re)constructie van mannelijkheid. In M. Althoff, & J. Nijboer (Red.), *Zoeklicht op geweld. Sociale conflicten in het publieke domein* (p. 77). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
90. Pleysier, S. (2009). *Angst voor criminaliteit onderzocht. De brede schemerzone tussen alledaagse realiteit en irrationeel fantoom*. Niet gepubliceerd doctoraat. Leuven: Katholieke Universiteit Leuven, Faculteit Rechtsgeleerdheid, Leuvens Instituut voor Criminologie.
91. Davis, K. & de Haan, W.J.M. (2010). Vechtverhalen. Geweld in de (re)constructie van mannelijkheid. In M. Althoff, & J. Nijboer (Red.), *Zoeklicht op geweld. Sociale conflicten in het publieke domein*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
92. Achterhuis, H. (2008). *Met alle geweld. Een filosofische zoektocht*. Amersfoort: Wilco.

93. Achterhuis, H. (2008). *Met alle geweld. Een filosofische zoektocht*. Amersfoort: Wilco, p. 74.
94. Schinkel, W. (2005). *Aspects of Violence*. Niet gepubliceerd doctoraat. Rotterdam: Erasmus Universiteit Rotterdam, Faculteit der Sociale Wetenschappen.
95. Schinkel, W. (2005). *Aspects of Violence*. Niet gepubliceerd doctoraat. Rotterdam: Erasmus Universiteit Rotterdam, Faculteit der Sociale Wetenschappen.
96. Lambeir, B. (2007). The truth is out there. Het spel tussen passie en agressie. In S. Pleysier & B. Wydooghe (Red.), *Game over. Over game- en filmgeweld, over angst en onzekerheid* (p. 28). Antwerpen: Garant.
97. Hoogerwerf, A. (1996). *Geweld in Nederland*. Assen: Van Gorcum, p. 23.
98. Vandenberk, A. et al. (2003). *Geweld in het meervoud. Een kwalitatieve en kwantitatieve benadering van de betekenissen rond geweldvormen in België*. Limburgs Universitair Centrum, SEIN i.s.m. Université Catholique de Louvain, SPRI, p. 62.
99. Hawkins, J.D. (1995). Controlling crime before it happens: risk-focused prevention. *National Institute of Justice Journal*, 229, p. 10-18.
100. Sternberg, K.J., et al. (2006). Type of violence, age, and gender differences in the effects of family violence on children's behaviour problems: a mega-analysis. *Developmental Review*, 26, p. 89-112.
101. Hawkins, J.D. (1995). Controlling crime before it happens: risk-focused prevention. *National Institute of Justice Journal*, 229, p. 10-18.
102. Völker, B., Baerveldt, C. & Driessen, F. (2008). Vriendschap en criminaliteit bij jongeren. In I. Weyers & C. Eliaerts (Red.), *Jeugdcriminologie. Achtergronden van jeugdcriminaliteit* (p. 209-221). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
103. Zie bijvoorbeeld Sampson, R.J. & Laub, J.H. (1993). *Crime in the making. Pathways and turning point through life*. Cambridge: Harvard University Press.
104. Malliet, S. (2007). Een virtueel venster op de realiteit. Over game-effecten op kennis en attitude, de rol van spelbetrokkenheid en geobserveerd realisme. In S. Pleysier & B. Wydooghe (Red.), *Game over. Over game- en filmgeweld, over angst en onzekerheid* (p. 81). Antwerpen: Garant.
105. Pleysier, S. & Wydooghe, B. (2007). Dansen op de vulkaan. Over geweld in films en games. In S. Pleysier & B. Wydooghe (Red.), *Game over. Over game- en filmgeweld, over angst en onzekerheid* (p. 15-22). Antwerpen: Garant.
106. De Cauter, F. (1990). *Methodiek van de preventieve projectwerking*. Leuven: Acco; Deklerck, J. m.m.v. Verdonck, E. (2010). *De preventiepiramide. Preventie van probleemgedrag in het onderwijs*. Acco: Leuven.
107. Pleysier, S., Cops, D., Verdonck, E. & Put, J. (2010). Jongeren en geweld. Gewelddadige jeugd of usual suspects? *Tijdschrift voor Klinische Psychologie*, 40:4, p. 248-258.
108. Stanko, E.A. (2003). Conceptualising the meanings of violence. In E.A. Stanko (Ed.), *The meanings of violence* (p. 3). London: Routledge.
109. Achterhuis, H. (2008). *Met alle geweld. Een filosofische zoektocht*. Amersfoort: Wilco, p. 86.
110. Neihardt, F. (1986). Gewalt. Soziale Bedeutungen und sozialwissenschaftliche Bestimmungen des Begriffs. In V. Krey & F. Neihardt (Eds.), *Was ist Gewalt? Auseinandersetzungen mit einem Begriff* (p. 109-147). Wiesbaden: BKA-Forschungsreihe.
111. Hoogerwerf, A. (1996). *Geweld in Nederland*. Assen: Van Gorcum; Boeykens, D. (2009). 'Emoties en geweld', een filosofische kijk. In T.I. Oei & M.S. Groenhuijsen (Red.), *Forensische psychiatrie en haar grensgebieden. Actualiteit, geschiedenis en toekomst* (p. 75-94). Alphen aan den Rijn: Kluwer.

112. Patfoort, P. (1995). *Uprooting violence, building nonviolence: from nonviolent upbringing to a non-violent society*. Freeport: Cobblesmith.
113. Cuyvers, G. (Red.) (1997). *Een caleidoscoop van geweld. Opstellen over de beleving van geweld*. Leuven: Acco.
114. Schinkel, W. (2005). *Aspects of Violence*. Niet gepubliceerd doctoraat. Rotterdam: Erasmus Universiteit Rotterdam, Faculteit der Sociale Wetenschappen.

HOOFDSTUK 7

1. Goedseels, E., Vettenburg, N. & Walgrave, L. (2000). Delinquentie. In H. De Witte, J. Hooge & L. Walgrave (Red.), *Jongeren in Vlaanderen: gemeten en geteld. 12- tot 18-jarigen over hun leefwereld en toekomst* (p. 253-282). Leuven: Universitaire Pers.
2. Goedseels, E., Vettenburg, N. & Walgrave, L. (2000). Delinquentie. In H. De Witte, J. Hooge & L. Walgrave (Red.), *Jongeren in Vlaanderen: gemeten en geteld. 12- tot 18-jarigen over hun leefwereld en toekomst* (p. 253-282). Leuven: Universitaire Pers.
3. Quinn, G.P., et al. (2007). Adolescent perceptions of violence: formative research findings from a social marketing campaign to reduce violence among middle school youth. *Public Health*, 121, p. 357-366; Batchelor, S., Burman, M. & Brown, J. (2001). Discussing violence: let's hear it from the girls. *Probation Journal*, 48:2, p. 125-134.
4. Verhulst, J., et al. (2007). *Vrede in Vlaanderen. Opinions en engagements van Vlamingen inzake vrede en geweld*. Brussel: Vlaams Vredesinstituut, p. 62.
5. Junger-Tas, J., Skeketee, M. & Moll, M. (2008). *Achtergronden van jeugddelinquentie en middelengebruik*. Utrecht: Verwey-Jonker; Vettenburg, N. (2010). *Hoe staan jongeren tegenover geweld. Achterliggende factoren van attitudes ten aanzien van geweld*. Paper gepresenteerd op VVC studienamiddag, 14 oktober 2010, Gent.
6. Davis, K. & de Haan, W.J.M. (2010). Vechtverhalen. Geweld in de (re)constructie van mannelijkheid. In M. Althoff, & J. Nijboer (Red.), *Zoeklicht op geweld. Sociale conflicten in het publieke domein* (p. 77-94). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
7. Verhulst, J., et al. (2007). *Vrede in Vlaanderen. Opinions en engagements van Vlamingen inzake vrede en geweld*. Brussel: Vlaams Vredesinstituut.
8. Smits, W. (2004). *Maatschappelijke participatie van jongeren. Beweging in de sociale, vrijetijds- en culturele ruimte*. Brussel: Vrije Universiteit Brussel, Vakgroep Sociologie, Onderzoeksgroep TOR.
9. Ferraro, K.F. (1996). Women's fear of victimization: shadow of sexual assault? *Social Forces*, 75:2, p. 686; Hardyns, W., Pleysier, S. & Pauwels, L. (2010). Oorzaken van het mijden van onveilige situaties bij mannen en vrouwen. Een contextuele analyse op basis van de 'collective efficacy'-theorie. *Tijdschrift voor Criminologie*, 52:4, p. 374-394; Cops, D. & Pleysier, S. (2011). 'Doing gender' in fear of crime: the impact of gender identity on reported levels of fear of crime in adolescents and young adults. *British Journal of Criminology*, 51:1, p. 58-74.
10. Wittebrood, K. & Van Wilsem, J. (2008). Jongeren en geweld. De relatie tussen slachtofferschap, ouderschap en leefstijl. In W. Bruinsma, R. Huisman & R. van Swaeningen (Red.), *Basisteksten in de criminologie I: aard, omvang en verklaringen*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers, p. 205-214. ; Op de Beeck, H. & Cops, D. (2010). Jongeren en delinquentie. In N. Vettenburg, J. Deklerck & J. Siongers (Red.), *Jongeren in cijfers en letters. Bevindingen uit de JOP-monitor 2*, Leuven: Acco, p. 283-310.

11. Op de Beeck, H. & Cops, D. (2010). Jongeren en delinquentie. In N. Vettenburg, J. Deklerck & J. Siongers (Red.), *Jongeren in cijfers en letters. Bevindingen uit de JOP-monitor 2*, Leuven: Acco, p. 307
12. Schinkel, W. (2004). The will to violence. *Theoretical Criminology*, 8:1, p. 5-31.
13. Schinkel, W. (2004). The will to violence. *Theoretical Criminology*, 8:1, p. 16.
14. Walgrave, L., & Vettenburg, N. (2006). Blinde vlekken in het beeld. In N. Vettenburg, M. Elchardus & L. Walgrave (Red.), *Jongeren van nu en straks. Overzicht en synthese van recent jeugdonderzoek in Vlaanderen* (p. 327-342). Leuven: LannooCampus.

BIJLAGEN

1. Greenbaum, T. (2000). *Moderating focus groups. A practical guide for group facilitation*. Thousand Oaks: Sage, p. 6.
2. Mortelmans, D. (2007). *Handboek kwalitatieve onderzoeksmethoden*. Acco: Leuven, p. 136.
3. Morgan, D.L. (1997). *Focus groups as qualitative research* (2e ed.). Thousand Oaks: Sage.
4. Wilkinson, S. (1998). Focusgroup in health research: exploring the meanings of health and illness. *Journal of Health Psychology*, 3, p. 329-348.
5. Kennedy, C. Kools, S. & Krueger, R. (2001). Methodological considerations in children's focus groups. *Nursing Research*, 50:3, p. 184-187.
6. Greenbaum, T. (2000). *Moderating focus groups. A practical guide for group facilitation*. Thousand Oaks: Sage.
7. Fern, E.F. (2001). *Advanced focus group research*. Thousand Oaks: Sage.
8. Saturatie of verzadiging betekent dat onderzoekers mogen stoppen met hun dataverzameling wanneer ze bij de analyse van de nieuw geselecteerde gevallen geen nieuwe informatie meer verkrijgen over de voor hen relevante onderwerpen.
9. Morgan, D.L. (1997). *Focus groups as qualitative research* (2e ed.). Thousand Oaks: Sage.
10. Hoppe, M.J., et al. (1995). Using focus groups to discuss sensitive topics with children. *Evaluation Review*, 19, p. 102-114.
11. Morgan, D.L. (1997). *Focus groups as qualitative research* (2e ed.). Thousand Oaks: Sage.
12. Mortelmans, D. (2009). Het kwalitatief onderzoeksdesign. In T. Decorte & D. Zaitch (Red.), *Kwalitatieve methoden en technieken in de criminologie* (p. 73-117). Leuven: Acco.
13. Hoppe, M.J., et al. (1995). Using focus groups to discuss sensitive topics with children. *Evaluation Review*, 19, p. 102-114.
14. Mortelmans, D. (2009). Het kwalitatief onderzoeksdesign. In T. Decorte & D. Zaitch (Red.), *Kwalitatieve methoden en technieken in de criminologie* (p. 112). Leuven: Acco.
15. Vander Laenen, F. (2009). Focusgroepen. In T. Decorte & D. Zaitch (Red.), *Kwalitatieve methoden en technieken in de criminologie* (p. 230-256). Leuven: Acco.
16. Met de sneeuwbalmethode probeert de onderzoeker via de eerste participanten namen te krijgen van andere potentiële respondenten die hij vervolgens kan benaderen.
17. Powell, R.A. & Single, H.M. (1996). Focus groups. *International Journal of Quality in Health Care*, 8:5, p. 501.
18. Vander Laenen, F. (2009). Focusgroepen. In T. Decorte & D. Zaitch (Red.), *Kwalitatieve methoden en technieken in de criminologie* (p. 230-256). Leuven: Acco.
19. Curtis, K., et al. (2004). 'How come I don't get asked no questions?' Researching 'hard to reach' children and teenagers. *Child and Family Social Work*, 9:2, p. 167-175.

20. Moran, L.J., et al. (2003). Safety talk, violence and laughter: methodological reflections on focus groups in violence research. In R.M. Lee & E.A. Stanko (Eds.), *Researching violence: essays on methodology and measurement* (p. 107-126). London: Routledge.
21. Vander Laenen, F. (2009). Focusgroepen. In T. Decorte & D. Zaitch (Red.), *Kwalitatieve methoden en technieken in de criminologie* (p. 230-256). Leuven: Acco.
22. Morgan, D.L. (1997). *Focus groups as qualitative research* (2e ed.). Thousand Oaks: Sage.
23. Hoppe, M.J., et al. (1995). Using focus groups to discuss sensitive topics with children. *Evaluation Review*, 19, p. 102-114.
24. Punch, S. (2002). Research with children: the same or different from research with adults? *Childhood*, 9:3, p. 321-341.
25. Fine, G.A. & Sandstrom, K.L. (1988). *Knowing children: participant observation with minors. Qualitative Research Methods, Series 15*. London: Sage, p. 9.
26. Onwuegbuzie, A.J., et al. (2009). A qualitative framework for collecting and analyzing data in focus group research. *International Journal of Qualitative Methods*. <http://ejournals.library.ualberta.ca/index.php/IJQM/article/viewFile/4554/5593>, Geconsulteerd op 15 januari 2010.
27. Krueger, R. (1994). *Focus groups: a practical guide for applied research* (2e ed.). Thousand Oaks: Sage.
28. Strauss, A. & Corbin, J. (1998). *Basics of qualitative research: techniques and procedures for developing grounded theory*. Thousand Oaks: Sage.
29. Powell, R.A. & Single, H.M. (1996). Focus groups. *International Journal of Quality in Health Care*, 8:5, p. 499-504.
30. Mortelmans, D. (2007). *Handboek kwalitatieve onderzoeksmethoden*. Acco: Leuven, p. 323.
31. Punch, S. (2002). Research with children: the same or different from research with adults? *Childhood*, 9:3, p. 321-341.
32. Barter, C. & Renold, E. (2000). 'I wanna tell you a story': exploring the application of vignettes in qualitative research with children and young people. *International Journal of Social Research Methodology*, 3:4, p. 307-323.
33. Hazel, N. (1995). *Elicitation techniques with young people. Social Research Update, Issue 12*, p. 2 <http://sru.soc.surrey.ac.uk/SRU12.html>, Geconsulteerd op 12 februari 2010.
34. Hughes, R. (1998). Considering the vignette technique and its application to a study of drug injecting and HIV risk and safer behaviour. *Sociology of Health & Illness*, 20:3, p. 381-400.
35. Zie bijvoorbeeld Carlson, B.E. (1996). Dating violence: student beliefs about consequences. *Journal of Interpersonal Violence*, 11, p. 3-18.
36. Lee, R. (1993). *Doing research on sensitive topics*. London: Sage.
37. Barter, C. & Renold, E. (2000). 'I wanna tell you a story': exploring the application of vignettes in qualitative research with children and young people. *International Journal of Social Research Methodology*, 3:4, p. 307-323.
38. Hazel, N. (1995). *Elicitation techniques with young people. Social Research Update, Issue 12*, p. 2 <http://sru.soc.surrey.ac.uk/SRU12.html>, Geconsulteerd op 12 februari 2010.
39. Finch, J. (1989). *Family obligations and social change*. Cambridge: Polity.
40. Barter, C. & Renold, E. (2000). 'I wanna tell you a story': exploring the application of vignettes in qualitative research with children and young people. *International Journal of Social Research Methodology*, 3:4, p. 307-323.
41. Hughes, R. (1998). Considering the vignette technique and its application to a study of drug injecting and HIV risk and safer behaviour. *Sociology of Health & Illness*, 20:3, p. 381-400.

42. Er werden twee focusgroepen extra afgenomen bij jongeren uit het secundair onderwijs, die fungeerden als proefgroepen.
43. Pösö, T., Honkatukia, P. & Nyqvist, L. (2008). Focus groups and the study of violence. *Qualitative Research*, 8:1, p. 73-89.
44. Hoppe, M.J., et al. (1995). Using focus groups to discuss sensitive topics with children. *Evaluation Review*, 19, p. 102-114.
45. Zie bijvoorbeeld Op de Beeck, H. & Cops, D. (2010). Jongeren en delinquentie. In N. Vettenburg, J. Deklerck & J. Siongers (Red.), *Jongeren in cijfers en letters. Bevindingen uit de JOP-monitor 2* (p. 241-264). Leuven: Acco.
46. Hood, S., Kelley, P. & Mayall, B. (1996). Children as research subjects: a risky enterprise. *Children and Society*, 10:2, p. 117-128.
47. Heath, S., et al. (Eds.) (2009). *Researching young people's lives*. London: Sage.
48. Deze foto is overgenomen van Vandenberk, A. et al. (2003). *Geweld in het meervoud. Een kwalitatieve en kwantitatieve benadering van de betekenissen rond geweldvormen in België*. Limburgs Universitair Centrum, SEIN i.s.m. Université Catholique de Louvain, SPRI.
49. Horner, S.D. (2000). Focus on research methods. Using focus group methods with middle school children. *Research in Nursing & Health*, 23, p. 510-517.
50. Dixon, S.D. & Stein, M.T. (2000). *Encounters with children*. St. Louis: Mosby.
51. Irwin, K. (2004). The violence of adolescent life. Experiencing and managing everyday threats. *Youth and Society*, 35:4, p. 452-479.
52. Punch, S. (2002). Research with children: the same or different from research with adults? *Childhood*, 9:3, p. 321-341.
53. Hennessy, E. & Heary, C. (2010). Exploring children's views through focus groups. In S. Greene & D. Hogan (Eds.), *Researching children's experience* (p. 236-252). Thousand Oaks: Sage.